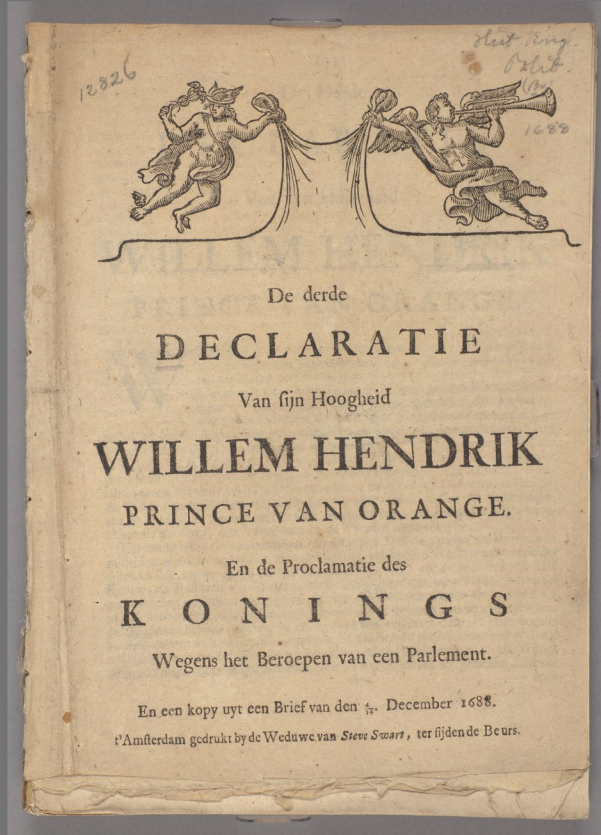

De derde declaratie van Sijn Hoogheid Willem Hendrik, ...

Tryck // / I25 B II c Br. 1688 Declaratie

Tillkomstår 1688.

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

12826

Heut King
Ostob.
(1688)

De derde

DECLARATIE

Van sijn Hoogheid

WILLEM HENDRIK PRINCE VAN ORANGE.

En de Proclamatie des

K O N I N G S

Wegens het Beroepen van een Parlement.

En een kopy uyt een Brief van den $\frac{4}{14}$. December 1688.

t'Amsterdam gedrukt by de Weduwe van *Steve Swart*, ter sijden de Beurs.

De derde

DECLARATIE

Van zijn Hoogheid

WILLEM HENDRIK

PRINCE VAN ORANJE.

En de Proclamatie des

KONINGS

Wegens het Besoep van een Parlement.

En een kopy uit een Brief van den 2. December 1688.

Amsterdam gedrukt by de Wed. van der Meer, ter R. Jonckheer de Boer.

(3)

De Derde

DECLARATIE

Van zyn Hoogheid

WILLEM HENDRIK
PRINCE VAN ORANGE.

Wij hebben in de cours onzes ganschen levens, en inzonderheid door de apparente periculen, zo wel ter Zee als te Land, waar aan wy onzen persoon onlangs hebben geexponeert, aan de gehele werelt sulke hoge en ontwijffelbare preuves van onzen vierigen iver voor de Protestantse Religie gegeven, dat wy volkomenlijk vertrouwen dat geen waar Engelschman en opregt Protestant de minste suspicie kan huysvesten ontrent onze vaste Resolutie, om liever ons dierbaarste bloed te vergieten en in den aanslag te sneuvelen, dan niet voort te gaan in het gezegende en glorieuse dessein, 't welk wy door de begunstiging des Hemels zo voorspoedig hebben begonnen, om Engeland, Schotland, en Yrland van de Slaverny en 't Pausdom te redden, en in een vry Parlement de Religie, de Wetten en de Vryheden van die Koninkrijken vast te stellen op zulken zekeren en duurzamen fondament, dat het niet in de magt van genigen Vorst in 't toekomstende zal staan, om 't Pausdom en de Tyranny in te voeren.

Tot het gemakkelijker uytvoeren van dit groot Dessein zyn wy tot hiertoe niet misleid geweest in de billijke verwagtingen die wy hadden van de concurrentie des Adels en Edeldoms, en 't volk van Engeland met ons, tot de securiteit van hare Religie, de Restitutie der Wetten, en de herstellinge van hare Vryheden, en eigendommen: nademaal een grote menigte van allerley soorte en qualiteit zig by ons hebben verwoegd, en andere, die een grote distantie van ons zijo gelegen, de Wapenen hebben opgenomen en zig voor ons verklaart. En 't gene wy niet kunnen nalaten in 't particulier te melden, in die Armée welke geworven was om een Instrument tot het uytvoeren der Slaverny en des Pausdoms te zyn, zyn'er door de zonderlinge voorzienigheid Gods, vele zo wel Officiieren als gemene Soldaren

(4)

door zulker teder gevoel van hare Religie en Eere en ware affectie jegens haar Vaderland getroffen geweest, dat zy alrede de onwettelijke dienst waar in zy gewikkeld waren, hebben verlaten, en tot ons zyn overgekomen, hebbende ons volle verzekering gegeven van de rest der Armée, dat die gewisselijk hun exempel zullen navolgen, zo dra als wy maar met onze Armée, zullen genaderd zyn om haar te ontfangen, zonder perijkel van gepeveniceert of verraden te worden.

Tot welken einde, en dat wy dit regtvaardig en nodig deffein, waar in wy voor de pulyke Veiligheid en verlossinge dezer Natien zyn ge-engageerd, te eerder mogen executeren; zo zyn wy geresolveert om met alle mogelyke naarligheid te bevordren, datter aansonds een vry Parlement mag werden beroepen, en zodanige Preliminairren met den Koning geadjusteert, en alles eerst op zulk een voet volgens de Wet vast gesield, det het aan ons en de gehele Natie billijke reden mag geven om te geloven dat de Koning gedisponeert is om tot zulke nodige condescensien van zyn zyde te komen, die een volle satisfactie en securiteit aan alle mogen geven, en den Koning en het Volk nog eens gelukkig maken. En op dat wy dit alles mogen effectueren op een wyze die meest met onze genegenheid overeenkomt, en zo het mogelyk is zonder enige bloedsstorting, ten zy van die vervloekte Criminele personen die haar leven regtvaardig hebben verbeurd over 't verraden van de Religie, en 't subverteren van de Wetten van haar Vaderland, so achten wy 't geraten om te verklaren, dat gelijk wy geen geweld willen plegen aan iemand, dan tot onse eige nodige defensie, so en sullen wy ook niet toelaten datter enig geweld gepleegd werd, zelfs aan een Papisst, behoudelijk dat hy in sulken plaats en in zo een conditie en omstandigheden gevonden werde, gelijk de Wetten vereischen. Voorts hebben wy geresolveert, en verklaren dat alle Papissten die in opentlijke wapenen sullen gevonden werden, of met wapens in hare huizen, of ontrent hare personen, of in enig officie of Emploi Civil of Militair, onder enigerlei pretext, tegen de bekende Wetten des Lands, sullen door ons en onse magt gehandeld werden niet als Soldaten en Edellieden, maar als Roovers, Vrybuiters, en Bandyten; sullende incapabel sijn van quartier te ontfangen, maar volkomentlyk werden overgeleverd ter discretie van onse Soldaten.

En wy verklaren verder dat alle Persoonen die eenigfins sullen bevonden werden behulpzaam tot het assisteeren van haar te sijn, of die onder haar Commando sullen marchieren, of sich by haar verwoegen, of onder haar onwettelijke Commissie of Authoriteit aangefien sullen werden, als handadig aan hare misdaad en, vyanden der wet en haers vaderlants.

En nademaal wy sekerlyk sijn geïnformeert datter een groote menigte van gewapende Papissten sich onlangs hebben begeven te Londen en te Westmunster, en de aangrenzende plaatsen, alwaar sy sich onthouden, gelijk wy reden hebben te vermoeden niet so seer om haar eigen securiteit, als uit een boos en barbarisch Deseyn om een Desperate Aanslag tegen de gesiede steden en de Inwoonders van deselve te ondernemen, door brand, af door en schielijke massacre, of door die beide, of anders om te beter by den hand te sijn om sich te vereenigen met een Lighaam van Frausche troupes, die bestemd sijn om in Engeland, indien 't moogelyk is, te Landen, sijnde sulks van den Franschen Koning geprocureert door het Intrest ende magt der Jesuiten; tot volvoeringe van die verbindtenissen waar in op de

In-

(5)

Instigatie van die Pestilentielle Societeyt, sijn Allerchristelijke Majesteit, met een van sijn nabuuringe Prince van de selfde communie is getreden, tot de uyerste extirpatie of uytroeyinge des Protestantische Religie uit Europa. Hoewel wy verhoopen dat wy sulke effectueele sorg hebben gedraagen om 't eene te verhoeden en de andere te secureeren, dat wy door Gods bystand niet kunnen tweijffelen, of wy sullen alle haare godloofse onderneeminge en Dessenyn doen versluyven.

Wy kunnen echter niet nalaaten, uit het groot en teder belang 't welk wy hebben om het volk van Engelant en insonderheid van de groote en volkrijke steden, te behoeden voor de wreede raserny en bloedige wraake den Papisten, te vereyffchen en te verwachten van alle de Lord Luytenants, gedeputeerde luytenants, en Vreede Rechters, Lord Majoors, Majooren, Sheriffs, in alle respective Graaffschappen groote en kleine Steeden van Engelant, insonderheid van het Graaffschap van middelfex, en de Steeden van Londen en Westmunster, en de aangrensende plaatsen dat sy aansonds ontwapenen ende secureeren, gelijk sy volgens de wet vermogen en behooren te doen, binnen haare respective graaffschappen, Steden en Jurisdicthen, alle Papisten hoedaanig sy ook sijn als persoonen die 't allen tijde, maar bysonderlijk nu, ten hoogste gevaarlijk sijn voor de vrede en vyligheid den Regering, op dat also niet alleen alle macht van quaad te doen van haar mag werden genomen maar dat de Wetten welke de grootste en beste Securiteit sijn, haar kracht weer moogen grijpen, en Strictelijk geexecuteert worden.

En wy verklaaren hier neven desgelijks dat wy willen beschermen en verdedigende alle die genen welke niet beschroomt sullen sijn om haar plicht en gehoorzaamheid tot de wetten te voldoen. En aangaande die Magistraaten en anderen van wat Conditie sy ook sijn de welke sullen refusceren om ons by te staan, en uit gehoorzaamheid tot de wetten vigoreuslijk te executeeren gene wy van haar hebben vereyft, en haar in dese Conjunctione laaten om den tuyn leiden, of afschrikken van hare plicht, wy sullen haar achten als de misdadigste en infaamste van alle menschen, Verraders van hare Religie, Wetten, en Vaderland; en wy zullen niet in gebreke bleven om haar ook also te handelen, geresolveert zynde om te verwagten en van haar handen te vereyffchen het leven van een ider Protestant die also mogen sneuvelen, en een igelyk huys 't welk verbrand of saernield komt te worden, door hare verradery of lafhartigheid.

WILLEM HENDRIK

Prince van Orange.

Door zyn Hoogheys Speciaal bevel,

C. Huygens.

Gegeven onder onze hand
en Zegel in ons Hoofdquartier tot
Sherburn Casteel, den 8 Decem-
ber 1688.

(6)

PROCLAMATIE

Des

KONINGS,

Tot het spoedig beroepen van een Parlement.

James R.

WY hebben het dienstig geoordeeld, als het beste en bequaamste middel om een duurzame vrede in dit ons Koninkrijk te stabilieeren, een Parlement te beroepen, en hebben daarom onsen Cancellier geordineerd dat hy Schriften sou laten afgaan tot het dagvaarden van een Parlement om te vergaderen te Westmunster, op den vijf-entwintigsten January naast-volgende achter den datum van dese onse Koninklyke Declaratie. En op dat wy van onse zijde niet mogen in gebreke blijven ontrent de vryheid der verkiefinge, gelijk wy albereeds aan alle Steden, geincorporerde Vlekken, en Burgen door ons Koninkrijk hebben hersteld hare oude Charters, Voorrechten en Privilegien; so bevelen en vereifchen wy van alle personen, wie sy ook zijn, dat sy sig niet vermeten om door dreigementen of eenige andere onbehoorlyke middelen, sich in de verkiefinge in te dringen, of de Stem van enigen verkiefer te procureren. En wy vereifchen en bevelen desgelijks aan alle Sheriffs, Majoors, Baljuwen, en andere Officieren, tot de welke de Executie, of schriftelyke ordre, dagvaarding, Authorisatie, of bevel tot het noemen van Leden des aanstaanden Parlements sal behoren, dat sy sulke Schriften, dagvaardingen, Authorisatien en bevelen, behoorlyk doen publiceren, en executeren, en dat de benoeming daar op oprechtelyk geschiede, volgende de ware verdienste van sulke verkiefingen.

En tot Securiteit van alle personen zo wel in hare verkiefinge als in hare dienst in 't Parlement, zo publiceeren en verklaren wy hier nevens, dat alle onze Onderdanen volkomen Vryheid zullen hebben om te verkiezen; en alle onze Pairs, en zodanige die tot Leden van ons Huys des Gemeente zullen verkoren worden,

vol-

(7)

volkomen Libertéit en Vryheid zullen genieten om dienſtig te zijn en te zitten in 't Parlement, niet tegenſtaande zy de Wapnen hebben opgenomen, of eenige Acte van Hoſtiliteit gepleegd, of eenigſins behulpzaam of handdadig daar aan zijn geweest. En tot beter verkiezing hier van hebben wy genadiglyk geordneerd dat'er aanſtonds een Generaal pardon voor alle onſe onderdanen vervaardigd ſal worden om onder ons groot zegel te paſſeren.

En tot verſoehinge van alle publyke breuken en uitwiſſchinge ſelfs der geheugeniffe van alle verledene miſſlagen, ſo exhorteich en vermanen wy vrendelyk alle onſe Onderdanen dat ſy haar ſelven ſchikken, om ſulke perſonen tot hare Repréſentativen in 't Parlement te verkieſen, die niet gezwaaid ſijn door vooroordeel of Paſſie, maar gequalificeert met goed verſtand, certvarentheid, en wijsheid, en bequaam voor deſe conjuncture, en overeenkomende met het einde en oogmerk van deſe onſe genadige Proclámatic.

Gegeven in ons Hof te Withal den 10. December, 1688. In 't vierde jaar onſer Regeringe.

London

London den ⁴/₁₄. December, 1688.

DE Prins van Oranje was op voorleden saturday tot Hemdon, 12 mylen boven Zalsbury, sijn trage optogt is veroorzaakt door de quaadheid van 't Weer en de Wegen; 't werd geoordeeld dat hy te Oxfort sal sijn, in 't laaft van dese of in 't begin van de toekomende week: de Lords Halifax, en Nottingham, en Godolfsjn, sijn gecommitteert van de Koning om met den Prins te contracteren, maar of de Prins daar toe genegen sal sijn dat weet men niet, en word seer in twijfel getrokken; enige van sijn troepen sijn tot Bristol gekomen, sonder enige oppositic der Lords en Edelen. In de meeste plaatse sijne in de wapenen voor de Prins van Oranje, en sy tracteren de Papisten in de meeste plaatsen seer hart. Een adres is van onse Vloot aan de Koning gekomen, waar in sy sijn Majesteit hertelijk bedanken voor sijn Proclamatie tot het beroepen van een vry Parlement, en versiekeren sijn Majesteit haar devoir te sullen doen tot uytroeying van de Papery, en tot vast-stelling van de Protestantse Religie, waar voor sy goed en bloed sullen opsetten. My Lord Lovelace bewaert Gloucester voor de Prins.

(1)

DECLARATIE

Van sijn Hoogheyt den Heere
PRINCE van ORANGIE,

Omme te beter de publique Re-
venuen te collecteren.

Alfoo zedert den $\frac{25}{25}$ November laastleden verscheyde Persoonen sig bemoeyt en ook ontfangen hebben de publique Penningen, komende van de Revenuen, Imposten, Accynsen, Haertgelden als andersints; Eenige door Commissie en Authoriteyt van ons selfs, andere uyt bevel van diverse Pairs, andere die de Wapenen opgenomen en zig voor ons verklaart hadden, tot betalinge van de geene die onder haar dienen, en diergelijke openbare diensten; Waar door seer veele Persoonen die uyt last en autoriteyt van de Commissarisen van 't Convoy, Accijnsen, Haertsteden-geldt als andersints plegen te ageren, op verscheyde plaatsen van dit Koningrijk zyn gechocqueert en qualijck te vrede, dat ook de Bediendens en Officieren door de voorn. Commissarisen aangestelt, hare plichten en bediening hebben verlaten: Dat oock ter sake de Vrede-Rechters in verscheyde Plaatsen gehindert werden Justitie te administreren, deselve Imposten niet al te wel zyn waargenomen, sulks dat ook de Brouwers en Verkoopers van Natte Waren, die den Impost subject zyn, seer nalatigh zyn geweest de voorn. Imposten en Revenuen behoorlijck te betalen, ende hebben geweygert aan de Pachters en andere Bediendens daar toe gestelt, opzicht te nemen of reekening te geven van haar Brouwen, strijdende tegens de gestabileerde Wetten; Dat oock veele andere Inwoonders en Persoonen weygeren, die gehouden zyn de Pachten en Imposten, Haertgelden, en andersints te betalen, dat oock de Constabels refuseren deselve Bediendens te affisteren in sulks te vorderen en lichten soo als de Wetten vereyfschen; waar door dan de gewoonlijcke Revenuen merckelijck werden gefraudeert en te kort gedaan.

Ende alsoo wy (ten versoefcke van de Geestelijcke en Wereldtlijke Lords, Ridders, Burgers en Inwoonders, eertijds Leden van 't Lager-Huys des Parlements, 't welck onder de Regeeringe van Koningh Karel de Tweede heeft

A.

geseten,

(2)

gefeten, residierende in en omtrent de Stadt London, midtsgaders de Aldermans en Leden van den Common Council van de Stadt, zijnde vergadert in dese extraordinare tijds voorval) op ons hebben genomen de Administratie van de publicque affairen, soo in het civiel als militair, als mede de dispositie van de publicque inkomsten des Rijcks, ten gebruycke van vereyften noodtsake-lijkheden; waeromme dan oock nodigh is, dat alle de selve publicque Inkomsten op de gewoonlijke manier soude gaen en komen, soo doen wy dan midtsdesen te niet, en annulleren alle Commissien en Authoriteyten, by ons of ymandt anders, als voorschreven, oyt gegeven; verbiedende by desen aen alle en ygelijcke Persoon of Persoonen, op pretext of voorgeven van eenige der voornoemde Commissien, sich te bemoeien met eenige publicque Inkomsten, eenige Penningen te ontfangen, daer uyt spruytende; wy versoecken en gebieden oock by desen aen alle Collecteuren, Ontfangers en Bediendens (geen Papisten zijnde) eertijds by de gemelde Commissarisen van het Convoy-geldt, Accijnsen, Haert-steden of andere deelen der publicque Inkomsten aengestelt, dat sy omtrent de menagie, beleyt, ligten, en ontfangen der voornoemde Revenuen, sullen hebben te handelen, als voor desen.

Wy versoecken oock aen alle Vreede-rechters, omtrent het procederen en determineren van saken, rakende de voornoemde Inkomsten, te willen vacceeren; ende dat sy lieden, en alle andere Vreede-bediendens, Magistraten, Schepenen, Baljuwen, Deurwaerders en Bodens, hulpe en assistentie aen de Officieren door de voornoemde Commissarisen aengestelt om de Collecte, ontfanght en lichte van de gemelde Revenuen te doen, sullen hebben te presteren, soo als volgens de Wetten sal behooren; eyndelijck beveelen wy oock alle en een ygelijck de voornoemde Costuymen, nieuwe Imposten, Accijnsen, en Haertstede-penningen, als voor desen, in ordinare forme te betalen; Gedaen tot St. James, den 11 January, 1689.

W. H. Prins van Orange.

De-

(3)

Declaratie van sijn Hoogheyt den Heere Prince van Orangie, autoriserende de Scheepenen, Vrede-Rechters en andere Officieren en Bedienden, hare functien als voor desen waer te nemen.

ALfoo de Lords, Geestelijck en Wereltlijck, mitsgaders den Adel, Burgeren en Stedelingen, eertyds geweest zijnde Leeden van het Lagerhuys in 't Parlement, 't welck geseten heeft gedurende de Regeeringe van Koning Karel de II. residerende in en omtrent de Stadt van London, mitsgaders de Aldermans en Leeden van den Breeden Raad deser Stede, door hare respectieve aanmaninge in dese gesteltheit des tyds, Ons hebben opgedragen de Administratie van de publicque Affairen soo in 't civiel als militair, als mede de vrye Dispositie van de publicque Inkomsten tot behoud en conservatie der Vrede en ten sulken eynde als breder in der selver Versoekchristen gemelt is; deselve te exerceren ter tijdt van de Vergadering der geintentioneerde Conventie van den 2 February naastkomende; ende dienvolgende niet meerder ter herte nemende als den geluckigen Staat en Vrede van dit Koningrijk en Volk, en te verhoeden om de Inconvenienten die 'er mochten opkomen, door voorforge en bedieninge van de Civile Magistraten hare functien waarnemende in 't executeren der Wetten van het Koningrijk, constitueren, machtigen en beveelen by desen dat alle en ygelijck persoon (geen Papist zynde) die op den 1^{en} December is geweest in bedieninge van Sheriff, Vrede Rechter of andere functie van 't Civile Regt, ofte opsigt heeft gehad van d'een of d'ander Gevanknisse of Gyselinge, by desen wederom geconstitueert, machigh gemaect en bevoolen werdt, hare voornoemde functie respectieve op nieuws aan te vaarden en uytvoeren; ende sullen alle de voornoemde Sherifs, Vrede-Rechters en Bediendens op hare respectieve Plaetsen, en volgens hare functien alle samenrottinge, oploopen, tumulden, en diergelijcke ongevallen soeken te verhoeden, vrede en ruste te conserveren, Gevangenen te bewaren, en verder te doen alle en ygelijcke saken tot haar Ampten respectievelijck behoorende; Insgelijcks committeren, autoriseren en verfoeken wy alle en een ygelijcke Persoon (zynde geen Papist) die op den voorn. eersten December in bedieninge of employ is geweest in 't collecteren, ontfangen, menageren en ordonneren van de publyke Inkomsten in of binnen het Koningrijk van Engeland, Heerschappye van Wales, de Stadt Berwijck op de Twhee te procederen en handelen omtrent het beleydt, ordre, collecte, ontfangst en betalinge van de selve op de eygenste maniere, methode en wijze, als volgens hare respectieve functien en Officien heeft behoort, behoudens sodanige plaetsen en Officien; als waer

van

(4)

van wy reedts, sedert onse komste in dit Rijk, hebben gedisponeert; De machten autoriteyt hier by werdende gegeven, sal durven bestaen en continueren in deught en waerde, ter tijdt van d'aenstaende Conventie, ofte tot andere ordere, desen ter contratie. Gegeven tot St. James, den 31 Decem-ber, 1688. Oude Stijl.

W. H. Prins van Orangie.

Ordonnantie van zijn Hoogheydt den Prince van Orangie.

Tot beter verhoedinge van eenige disordre en onlusten die mogten ontstaen in eenigh Vleck, Corporatie of ander plaetse van verkiefsinge der Leden, tot de geintentioneerde Conventie, door eenige Soldaten, aldaer geïnquartiert; ende op dat sodanige verkiefsinge in alle vryheydt magh aengeleght werden, Buyten alle schijn van dwangh of vreesse, soo beveelen en verfoecken wy wel scherpen ernstelijck by desen aen alle Collonellen en Hooft-Officieren der Regimenten, Troupen of Compagnien, sodanige Regimenten, Troupen en Compagnien te doen vertrecken uyt hare Quartieren, alwaer eenige sodanige Verkiefsinge staet te geschieden (ordinaris Guarnisoen alleen uytgefondert) daeghs voor dat de selve aengeleght fullen werden na een ander naeste Stadt of Plaetse, daer geen Electie staet te wesen, nochte dat de selve fullen wederom mogen komen in hare Quartieren, voor dat de gementioneerde Verkiefsinge volkomentelijck sal afgedaen wesen; 't welck niet fullen hebben na te laten, als sullende in kas contrarie, t'haren perijckelen fullen moeten verantwoorden. Gegeven tot St. James, den 31 January, 1689.

W. H. Prins van Orangie.

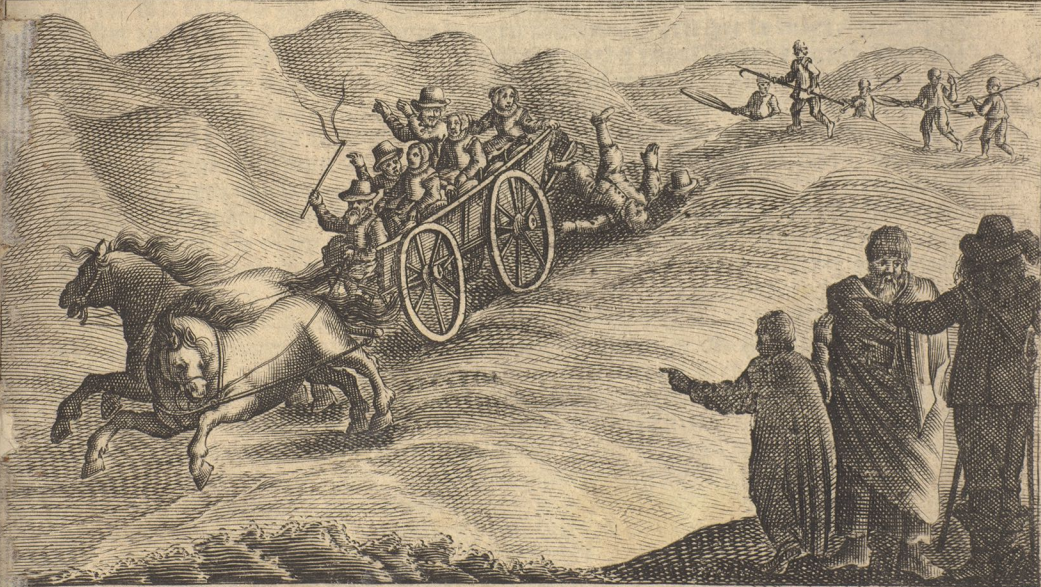
Van wegen sijn Hoogheydt,

C. Huygens.

Commedia vetus I. ende 2de Deel.

*Eij maet fiet, ist lant vol gecken.
Oom wil mijn Heer, de stock onttrecken.*

*Houd, maet houd, de malle wagen,
Daer van dat lant, en Kercken wagen.*

Commissaricus & capit. de Breda

Declaratie van de Commissaricus & capit. de Breda

Declaratie van de Commissaricus & capit. de Breda

W
a
t
H
W
fi
de
da
h
da
m
g
de
ba
en
ee
zij
H
be
sch
zij
da
D
do
B
m
so
da
ra
ni
du
o
w
d
d
f
g

Hoe den gekapten Droes, alwaer hy Godes Tolck,
Sich legert inde Kerck, en t hart van t slechte Volck;
En dan haer Konincks Kroon en staff ter neer gaet vellen;
Dat sal uw hier Maetroos op sijn Scheeps gaen veraellen.

Dientet te broegh van sijn neus een ancker maect / die kan veel sien / al waert maer int voorby zeylen / zoo hy anders niet heel voor mal en vaert. Ick die al mijn leven voor half broet gebaren heb / al verriede mijn Daer wel een beter stee / soo heb ick nochtans soo veel van hem ghehoort / en van andere ghesien / dat / souw de Kock niet eer schaffen / voor ick het uw al vertelt souw hebben / soo had ick liever doot te wesen als van hunger te sterben. Mijn wederbaren alleen is zoo meniger handen / dat ick 'er niet meer en souw weten upt te komen / als een schip upt een mael-stroom. Ick heb wel wat gesien / maer wepnig begrepen / en noch minder onthouwen. Ick ben al wydder gheweest / als daer de Son by Noorden scheen : en ober al waer ick quam daer heb ick menschen gevonden / jae die al beter gheneust waren / als ick / hoe slechten upkijck dat sy hadden. Onder andere doenick in de strate voer / daer men my seyde dat het best geueusde Volck bande Werelt woonde / daer meynden ick int eerste / dat men my bedrogghen had : want men my daer een geckelijck ding ging thoonen : dat was / een stuck van een steene pael / staende onder een yfere traly / opte selve plaets daer S^o. Pieter / onser aller Grootbaer / wel eertijts sijn schuytgen aen maerde. Ghy meynt dat icker me geck / en het is waer. Ic woest het mee loopen kijcken als een gec te meer / twaswel een paer mijlen of daer ontrent te Lande-waerts in / of meer : en onse Koc / die sijn lel aen geen Nagel te beleggen en was / al stonden wy hier midden in de Kerck San Pietro genaemt / die ober dese liebe pael heenen getimmert was / begond heel luyd upt te guppen en te lachen / en vragde of het lant dan of het schip vol ghecken was / en of S^o. Pieter voor een Diluyt vreesde / doen hy sijn schuytgen zoo hoogh ende zoo verre te landewaerts in sleypte : ten waer dat hy daer ontrent de Schelvisch in de Boomen ghevangen mocht hebben ! Dit riep hy / als of hy alleen in de Kercke gheweest hadde / en alle de Hepligen doof : zoo dat van t een eynde van t'kooz / ick weet niet wat voor slaggh van Volck vanghers beghonnen op te hooghden / en de Hoofden end' Ozen samen steken / als sich verwonderende ober sulcken volck / en twijffelende of wy soc Kersten menschen mochten sijn. En terstont onsen Schryj ver die wel sag dat het de Koc zo doende licht verknollen souw / en hy met ons inde Knip geraken / want hy dat vaerw ter wel meer gebaren hadde / seyde : Hola Maets niet hoogher. Ten mag hier te lande soo niet draghen : Want krijgensc uw duyjn eens in een volgat / zy sullen uw wel ander Italiaensch leeren klappen. oo dat wy met een swijgert hals-op speelden dat cattedag upt. Opt ruym wesende / daer begon ons Kock alweer te vlagh-voeren / en te vraghen : Wat droes wy hoor Jan-gatten waren / dat wy soo bloo upt de Kerck liepen / en dat voort ghesicht van een grauwe kap drie of vier ? Doe begon ons onsen Schryjber van t'voorszij tot het achter schip te vertellen een groote langhe legende van dese geckelicke Zeecappen / die daer in S^o. Pieters kerck

waren. Hoe dat dien S^{re}. Pieter / zedert dat onsen lieben Heer ten Hemel
 gewaren was / daer doen en laten in dat lant gheworden was. Ende alhoe-
 wel hem belast was / een Disscher van Menschen te wesen : Zoo en kond hy-
 der nachtang gheen goe smaech upi haer uwen / als zijn Ra-saten daer na wel
 ghedaen hebben: die der noch gants op berleckerden / en bysonder noch on-
 langs onsen S^{re}. P^{re}. Pouwels de vijfde op de swarte Zee hanen / dat mede
 menschen zijn / had hy se slechts konnen vanghen / ghelijck als zijn Voorfaet
 S^{re}. Pieter Cleyman den achtsten d'ysere verckens bede / dat doenmaels oock
 menschen waren / maer nu in die Struysche maegh al verteert zijn tot lieve
 bescheren Kinderen van S^{re}. Pieter : Desen kost en mocht den ouwen S^{re}.
 Pieter niet / daerom / wilde hy wat smaekelijc eeten / zoo moest hy de stapel
 van zijn groote Disscherp / die hy te Roomen hielt / zoo men t'zedert geloof
 heeft / verlaten / en komen een drie of vier dagh-reysen verre alhier tot Disa /
 om van daer om de hersehe sood t'zee te ghaen / alsoo wy aen dese steene pael
 wel sien konden / zoo wy niet blind en waren. En om de waerheyt te seggen /
 t'was met S^{re}. Pieter / een Disschgen voor een Disschers deur te willen van-
 ghen / dat hy te Roomen die neering ging opstellen / want de Keyfers doen ter
 tijdt al veel gauwer en leckerer op die mensche-vangst waren / als hy : en daer
 oock veel jaeloerscher van waren / als van haer schoonste Wijven. Daerom
 ist wel te gelooven / dat den hongher / die huydensdaeghs den eenen int Cloos-
 ter / den anderen inde Krijg jaegt : doen-maels oock onsen S^{re}. Pieter in
 zee joegh. Van daer hy dan wederkomende altijts een snees visschen thien
 rwint igh aen d'oriliggende Dorpgens ten besten gaf: dat den goeden luy-
 den inde Dasten zoo wel bede / dat het heur nakomelighen aldaer noch tot
 inde keel toe smaechte. En de meeste woldaet / die hy hem bewees was dat hyse
 daerenboven spijfde met het Hemelsch Broet des H. Euangels : maer daer
 was metter tijdt / soo de nijter in ghekomen / datter niet als de buytenste ko-
 sten van overghebleven waren / diemen noch hier en daer by t'Heplichdom
 rond sien / metten naem vanden goeden ouwen Apostel daer op geschreven.
 Desen naem was daer en elders by enen pghelijcken in sulcker achttingh en
 weerdicheyt / dat / hadmensse pewers boven de deur van een vunsch Hoerekot
 gheschreven sien staen / men souw ghelooft hebben / dat het een heylighe Ca-
 pel van miraekulen / off een Camercken van onse lieve Vrouw had gheweest.
 En dat te beklaghen was sijn eyghen Raesaten in zijn neering speelden soo
 verachtelijck met zynen naem / dat hy / die te boozen selve was een Disscher
 van Menschen en van Visschen / nu / de sause off de mostaert most wesen van
 al heur gwyfse pens en spiering / stinckvisch en vuyvisch / die sy in de Room-
 sche Poelen vanghen / ende de gantsche wijde Weereldt deur voor Dicakel
 verkochten. De Karels / die wy daer inde Kerck saghen dat waren nu de
 Schippers en Stuyliuy van S^{re}. Pieters schepen en Wuyfen. Dese gingen
 alrijt ghegozt met een rabant omt lijff / als off sy alleen het vuyf-
 ste van den reep doen souwen : daer zy nochtans haer luye handen sulcken
 reynicheydt beloofst hadden / zende oock hielden / datmen-se noyt beteert noch
 besmeert / noch betraent / noch bepeckelt en sagh: veel min dat zy der een
 rochjen op uyt schudden souwen als S^{re}. Pieter bede / doen hy met zijn broe-
 ders aen t'visschen was gheballen / nae dat zijn Meester was gestor-
 ven. Den goeden man en verstonde doen noch het gheheymnis vande groote
 Disscherp

Wiffchery niet. Maer zijn Maesaeten die kregghender een Engelsch verstan:
 van/ en settender oock sulcken wijs op/ dat sy wel andere slobbens tot sul-
 ken werck kregen/ als/ seyde hy (maer Kock/ ghy moest niet upt het school
 klappen) de kinderen van de Coninghen/ Heeren/ Edelen/ ende Rijcke van t
 Landt. Wel? daer sou meer als een Duyvel me spelen/ sep de Cock/ dat
 Heeren en Princen souwen moeten kaecken en waecken/ teeren en smeerren:
 en die Hout-koeten en souwen heur luyfighe Handen niet eens willen upt-
 steken/ maer inde Dut booz legghers op haer zyd varen/ en met den anderen
 eens omdryncken: Ic buydese liever altemael oberboozt/ al en souwen der
 gheen lang klooten meer om gelt te bekomen wesen. Holla ghy hotten Hol-
 lander seyde de Schryver ghy zijt hier in Italien/ en niet int Schip. Die hier
 te Lande wijs wil zijn die moet sich houden als of hy mal ware/ ende en seg-
 ghen niet al dat hy weet. En dat ghy noch te degen wist/ met hoe wepnicht
 wijshepts dat veel dinghen inde Werelt toegaen/ ghy souwt soo ongeschickt
 niet bulderen. Maer hoozt eens toe hoe de Wiffcher in zijn hoosen quam.

Dese Broeders/ of heur Doorfsaten in outwen tijden/ waren heplige mannen/
 die nae t'booz-spel van S^o. Pieter/ d'inwoonders van dese Landen vande
 Hebdensche Afgoderije tot het Heplighe Kersten gheloof bekeert hebben.
 en al eer die heur hoost neer-lepden / beghonder / als ghy seght / al meer als
 eenen Duyvel zijn personagie onder te spelen/ en trocken oock het Hepligh
 rkeet aen/ want de menschen veel al malkanderen niet als by den upt-lijck en
 kennen/ en ghaben sich upt booz d'oprechte nae-volghers van S^o. Pieter:
 maechten t'volck metter tijdt wijs/ dat hy daer en daer ontrent eertijds zijn
 Wiffchery had neer-ghelaghen/ ende henluyden zijn Reering by Testame nt
 naeghelaten / die een yeghelijck / van Godts weggen / ghehouden was te
 hant haben ende te boozderen. Dit wisten sy wel zoo lang upt te lijmen/ en
 allengskens meer en meer te reken en te strecken dat de slechte luyden / ver-
 ghetende d'oude S^o. Pieters Leer/ heur teenemael vergaepden aende ron-
 de eenvoudicheyt van S^o. Pieters Scheepgen/ want anders gheen text en
 preecktemen heur. Middelerijt het moest verdubbel-huydt wesen/ en die
 daer een planck aen brenghen kond/ dat souw een Sant by S^o. Pieter inden
 Hemel wesen. zoo dat kleyn hant/ groot hant/ om strijt hier aen beghommen
 te reeden/ En sommighe die wat hepligher wilden heeten/ oock zelfs mee t'zee
 ginghen. en t'voer soo wel datmen eer langhe most upt sien om een grooter
 Schip/ om die neering boozt te greecken. Hier toe leende den Keyser Con-
 stantijn selbet beste schip dat hy opt water hadde/ dat eertijds de ghantsche
 zee alleen ghedwonghen had: Dit is een slachbouch die sy wel wisten te
 ghebuycken. Eertijds hadden sy niet meer als booz slooven ghebaren/
 tot gemeene scheeps kosten ende pioffijt: haer meeste heerschap of ghesegh
 was dat sy zelfs aldereerst de handen upt de mou staecken daer wat te doen
 was/ als goe zeehy/ en naevolghers van S^o. Pieter toe stont/ selfs t'wand
 schooten/ en daer mee zelfs weder om spil liepen: daer een zoghelijck gat in te
 loopen was/ selfs eerst in de schuyt velen om te roepen of te diepen daert te
 stranden was/ selfs de boozke ober boozdt waren / soo datter meenige vando
 heure hier en daer inde Waringhen bestoxt wierden. En hier mede hadden
 sy soo de herten ghewonnen vant ghemeene grauw / datmen hen metter
 tijt t'voer en het woozt van alle dingen inde handt gaf/ als of de goede vangst
 alleen

alleen van heur yveren en booz-loopen ghekomen ware. Maer nu / siende
 dat zy soo trotsen schip onder hun gat ghekreghen hadden / en t'volck alre-
 niet anders ghewent / als op heur beesten Amen te segghen / soo ghebruyck-
 ten zy dien wint terwyl sy se hadden / enmaecten haer selven heer en meester
 vant schip. De Keyfers vlagge moest af / en S^{re}. Pieter boven. Den Naem
 van dit schip / en van de Schip-heeren die het voerden / wiert metter tijdt by
 een pegelijcken soo ontsachelijck / datter qualijck yemant soo stout of sterck by
 der zee boer / die niet booz S^{re}. Pieter en souw ghestreecken hebben. Dit
 ginck al booz windt / soo dat sy van dagh tot dagh heur eyghen krachten / en
 allemans dwaesheydt / meer en meer leerden kennen : oock daghelijcks den
 smaerck kregen van veelerley kostelijcke lecker visch / die hen in de rijcke zee / en
 de malle Disschers gaven / en booz-heenen niet als op Coninghen en Princen
 tafelen opgheschaft en placht te werden. In somma / sy saghen doen wyt de
 Maen / de ghemeene Planceet van alle gecken / dat het doen recht ghetp was
 om (volghens heur Euanghely) te worden Disschers van menschen. Hier
 ginghen sy dus me te werck. Wat dat heur booz schepen teghen quamen / die
 deden sy al nae de nieuwe malle maniere booz S^{re}. Pieter strijcken / en trac-
 teerdense dan al na de Schippers hard of weeck kackiten / oft ghesegh onder
 heur volck hadden : Was'er dan een die met sijn volck niet wel en stond /
 daer nam mijn Heer van S^{re}. Pieters weghen kennis van saecken tot zijnen
 boozdeel / settede de schippers aen lant / of lietse van heur eyghen volck over
 boort smyten / selde daer dan een ander set-schipper op / ten meesten dienste
 van S. Pieter. Andere hiel hy in devotie / ende bedwong altoos dat sy S^{re}.
 Pieteren niet in sijn vaer-water en moesten wesen / nemende met eenen wel
 enre bat waters of een tonne Broods over / als ghewillighe offerhande. An-
 dere hielt hy by sich. Andere gaf hy bestelling elders te gaen visschen / soo dat
 hy dus doende den eenen visch metten anderen bong : en leerdense heur netten
 soo dicht bzyen / en soo diep op de gront tot inde conscientie vander zee schie-
 ten / datter niet een Disschen onder of deur en mocht. Waer dat Hoovers
 op zee waren / en slechts met hem wilden baren / die gaff hy strax Hardeen
 dat anders niemant als den Coninghen alleen toequam te straffen of te ver-
 geben. In somma hy wist van alle boomen riemen te maerken / om sijn jach-
 ten wel beroyt te hebben / Ende waer yemandt der Coningen inghesaelde
 vlaggen weder wilde uytwerpen / daer strax by te wesen / eer den jongen ten
 half weghen int grootte wand souw wesen. Dit ontsagh op de vzeemde
 schepen verkreeg ende boede hy allen door middel vande Stuypluyden / die
 hy metter tijdt op weynighe nae al aen sijn lijntgen kreegh : en die dan niet en
 wilde / aen een ander toutgen om den hals vast rockende. Hy bestelde haer
 boecken en caerten / nacht-glasen en compassen / stocken en cruyssen / die anders
 niet goet en heeteden te wesen / of sy moesten juyst al van hem gheteekent
 en met s' Disschers zeghel ghezeghelt zijn. En die dan sulcken stuyman hadt
 met een bach-staegen windt / die paste de supcken op de stroomen. Dit ge-
 loofde den meesten malle hoop over al / beha ven in Levanten daer sy hem
 booz een verwaenden Sat uyt scholden / en seyden / dat sy oock waer wisten /
 en mede van S^{re}. Pieter en d'ander oude Disschers wel hadden hoozen spze-
 ken / ende heur manier en naeghelaten Pascaerten beter verstonen als hy.
 Dit speet hem genoeg / ende wyzeckent daer hy konde : maer sag ondertus-

schen

schen t'huys zijn eyghen eynde vast te beleggghen/ dat hy alreede in gepalint
 hadde. Het schrickte nu voozt hem al wat by der zee boer of reedde/ en een
 peggelijc socht heinte vyznde te hebben/ want zijner vranden scheyen en goe-
 deren maectt hy ober al verbeurt voozt S^{re}. Pieter / die ghoeden buyt voozt
 dienst kond innemen. soo dat kleyn hans / groot hans / sich in sijnen dienst be-
 gaven om malkanderen byster te maecten ende uytter zee te helpen/ die heur
 nochtans rijckelijc altemael voeden kond. Als de oude daer toe ghedwon-
 ghen waren / soo meynden de jonghe dat het alsoo hoorde/ zoo dat oock den
 jonghen Keyser Frederick desen Heer-oom in zijn Keyfers eyghen schip ge-
 nootsaecht was te komen besoecken/ om van hem ghekroont te werden. en
 als men weder van boozt souw varen/ soo was het inghestelt / dat den Keyser
 den Heer-oom de Valreep te voozen souw upthanghen. de Keyser die noyt
 meer voozt Puntger gebaren had/ hingse t'allen ongeluck/ te loofwaert uyt/
 niet bedenkende dat Heer-ooms tabbaert nat worden souw/ ofte dat hy inde
 boot tredende van de zee ghins heen/ oft ober boozt gesmeten mocht werden/
 daermen onder de luyte vant schip gheen noodt van en souw hebben. Dese
 onbebaretheit van den Keyser wierdt van desen Heptigheu Vader wel soo
 spijttigh berispt/ dat het den Keyser ende allen den sijnen langhe verdzoet.

Ick had den Duyvel liever los ober boozt gebuyt of ten minsten hem een
 slip-toutgen gegeven/ sey de Kock/ dat hy in de boot hals en been gebroken/ of
 met kay en keubel tot inde Hel verdzoncken had/ eer dan ick sulcken Schijn-
 heptighe de minste hand souw gheboden hebben. Kock antwoorde de Schrij-
 ver/ ghy en moet niet al seggen dat u dunckt/ of doen dat u lust. Als de malle
 Planeten regieren/ soo en helptter geen wijsheyt teghen. 'T was doen een
 vruchtbaren tijdt van allerhande zotten. Eenen gheck maectender heel
 en dan vzoededen de jonghen malkanderen uyt. Heer-oom met zijn witte
 hemdden koockel dese altemael als domme snippen. 'T kleyn ghebeent at hy
 selver op. 'T grootte dat hy niet alleen vermannen kondt/ bande hy onder een
 keyp/ en leer dent daer Sinte Pieters lof zinghen/ soo kleyn als een Kree-
 keltgen. 'T scheen Tobery te wesen. Heer-oom bond Sampson met een Ca-
 belgarentgen int Galtoen vast / dat hy daer sat en keeck als een Hoel-snip.
 trad den Keyser te Veneodien met voeten als haddet maer een Kooz-jangen
 gheweest/ en nochdusent kuyzen daer by. Jae op dat sijn Almogentheyt
 immers voozt malle volck volkeuyt sou wesen / soo bewees hy teene mal
 met t'ander. Hy ging toe/ op dat S^{re}. Pieters scheeygen ten minsten van
 eenen wijfen gheregiert souw werden/ ende de Parren nae zijn doot een Co-
 ning hebben/ soo maecte hy sich selven met jongen. (want dusdanighe Hept-
 lighen/ en bysonder desen/ alle vzouwen af-sweeren bande Neus opwaerts)
 En op deneyghen Maenden/ om te thoonen dat het reyn spul was/ soo baer-
 de sy t' lieve hint/ middenop de bolle straet/ daer hy ging spanceren mette lant-
 ganghers aen : zo datter alleman t'vzoetwijf kond wesen / en met zijn eygen
 ooghen sien de geboozte van den rechten Prins vanden Lande/ en Heer van
 der Zee/ in Sinte Pieters ste. Wat dunckt u van sulcken gedzoet? mocht dat
 niet wel de n Antichrist heeten? dan ocharmen/ de Moer en t'geboozt/ staken
 al eene moort/ en boeren daert behoort. Schrijver ghy liegt al. Zo liegent
 dan met my (seyde hy) wel een hondert treffelicke ghetuygen van allerhande
 slagh/ en bande naeste Hersoms vzienden. Wel ghy vertelt my wonder.

en wat deed dan S^{re}. Pieter hier toe? en de Keyser moest die al lijden en swij-
 ghen? of en sagh hy de guptery niet/ en was den Arent een Vl gheworden:
 S^{re}. Pieter die is in den Hemel/ ende en sept bou noch bau. De Keyser moest
 oock al swijghen en noch Amen toe segghen/ wilde hy anders niet wachten
 dat hem Heerdom al sijn honden aen sijn gat sarde/ en met sijn witte Hemb-
 den vande plecht koochelde/ en dan met kackhielen achter land deed loopen
 en een ander Schipper sien maerken. By gansmacht/ sep de Cock/ als ic man
 Keyser waer/ icken paste op honden noch op honde-knechte: maer soufe selse
 met heur witte hembden de Courante ober boort leeren dansen. Ick souw
 boort eerst al die schijn-deughden beproeben/ off sy oock soo hepligh waren
 als den ouwen S^{re}. Pieter/ en off sy oock mede op sijn gheloof op de zee sou-
 den derben gaen wandelen: Ick wilde heur noch de laersen daer toe wel ver-
 schaffen en bevelen-se dan onsen Lieven Heer: Jae Kock daer is wel veel om
 ghedaen om haer som-wijlen t'ontschipperen/ en als het dan somwijlen al ge-
 uichte/ dan en verbeterde de laeste den eersten niet. Ick souw dan al den
 byp aent lant jagen/ sprack de Cock/ en maerken my meester van de schepen
 met de myne/ jae latender niet een rotte-nest in de wuzanghen onbesocht. Jae
 maer wie souw dan S^{re}. Pieters neering doen/ alle die rancken die ghy ons ver-
 telt hebt/ het mach zijn dat ick niet segghen en wil. Eer souden alle de Doctozen my en haer selven so-
 maerken/ als dat doen ghelooven/ Ick souw wel andere stupzuy maecken/
 mannen met eeren/ en die trouw en neerstigh zijn: en die souw ick niet we sche-
 pen onder haer gat hoopen recht en recht als S^{re}. Pieters boortzoeck/ son-
 der meersen/ sonder stengen/ sonder schut/ sonder bouwenet/ sterks een goen
 vasten oberloop/ dichte luycken/ masten diemen neer-leggen kan/ de vlaggen
 en anderen wintvang aff/ en boter boort t'gheldt/ en goe spijs boort t'volck/ en
 zoo boortz. Ick souw de schepen laten timmeren bequaem ter zee/ en ter nee-
 ring/ datter de goe ghemeente van gedient/ gespysst/ en verbeterer mocht wer-
 den/ en niet ter oorlog om malkanderen te bederven. En die my dan weer de
 ouwe parten begon te vernieuwen/ dien souw ick schipper te voet maerken
 zoo drae als hy aen landt quam. Jae Kock ghy seght wel: maer men sal ver-
 u niet ober roepen/ om t' magnificat te verbeteren. Ick weet van be-
 beteren noch verbodden/ dan ick boort aen nu segghen wel/ dat de werelt veel
 van Cabbeljauws hooffden gheregert wert. En noch isser menigh wijser
 Heer gheweest/ antwoorde de Schryver/ die wel aen de dese uplen hadden
 de Kerck upl gheen Dypfen was. Maer wat souwense doen/ dese uplen hadden
 de Kerck in/ ende de Kerck had heer Alleman in/ t'welck een beest is/ dat ick
 weet niet oft dypsent hooffden/ dan oft geen hoofften heeft. Een beest dat bot/
 dom/ onverstandigh en onredelijck is/ als alle beesten plegghen. t'Heest nie-
 mandt lieff dan die het troetelt: t'kent zynen Meester boort de knecht niet:
 jae sal dickwils zynen meester vernielen/ om de knechts wille. Loopt soo ras
 int water als op stal/ zoo ras int vly als in sijn nest. En deeligh dingh
 alst begint te rasen. Loopt met rhoof teghen de muyr/ tot dat het daer deur
 is/ off daer boort blijft ligghen. Heest de ooghen zoo diep inde kop/ dat het niet
 en siet wat ontrent hem is/ maer alleen wat recht boort uyt is by de neus lan-
 ghes. Is sich selven inde licht/ ende meest om sijn eygen verberf uyt. Als het
 dan zijn moet uytghstiert heeft/ en sijn eygen stal aen vrant gesteeck en/ dan
 warmt

warmt het sich by de tolen/balt in staey/vercouwt en verhongert/en wort zo
 tam tot datter ten lesten een vreemden Jager komt/ die het een couw om den
 Hals werpt/ en leyt het als een lammeken/sluyt het aen zyn hals en vier poo-
 ten/ breeckt het noch de tanden wpt/ en sluyt het zyn backhuys in een muyl-
 roff/ op dat het hem niet en doe/ dat het zyn eerste meester deed'. ontleert het
 al zyn ouwe weelighe parten zoo wel/ dat het blijde is/ dat het maghers
 hof bereycken magh/ daer het te booren zyn eyghen haver omfriet ende met
 hoeten tradt. De wijse Heeren dan van dien tydt/ siende dat dit beest zoo
 ghetroetelt wierdt van de Kerck-uplen/ ghelijck de berckens bande kraepen/
 die geerne lijden/ datmen hen de lupsen afspricht/ en doosten daer aen niet ver-
 garen/ dat is/ sy breefsden het sotte graeuw/ dat het op de been komen souw/
 alsinen heur de Kerckuplen banden rugghe/dat is/ dese Gheestelijcke stuplyp
 bande plecht souw willen helpen overmidts de Califfen niet en konden bes-
 dencken/ dat die heur nu klowden/daer het heur jeuckte/ hen daer na wel
 een anderen artijckel-hzief booz de neus leggen/ en tot schijpers seggen doen
 baren souden/ als zy maer Meester gheworzen souden sijn: dat is/ datmen
 hen heur eyghen koopmanschap benemen souw/ en ghevender weer een halve
 boots-mans voering booz in plaets.

My docht ick meynde mal te werden / als ick onsen Schryver dus hoorde
 praten / als of hy het wpt een boeckjen gelesen had/ en dacht/ Hepligh Hol-
 landt/ daer men van dit ghespys niet en weet te spreekken. Met eenen wiert
 ick indachtigh wat ick Daer wel eer had hoorzen vertellen/ van d'ouwe Geu-
 serp/ en dat het van t'selbe ghespys wesen moest/ daer men by zynen tijden
 de zee van supverde/ die hy God danck ons heeft helpen vry nalaten: en met
 Gods hulp wel houden sullen / soo wy Califfen anders niet mal en willen
 worden. Hy heeft my wel veel verteldt/ hoe het toeginck/ dat het my luste te
 hoorzen. 't Was al van t'selbe gebzoetsel dat wy nu dese reys in San Pietro
 saghen. Dese hadden me by zynen tijden de gantsche zee in/ als Erfghenamen
 van S^o. Pieter. Mit soo stonderder in Duytschlandt op mannen die heur
 den loop des Hemels verstonden/ en wesen den ouden Stuplypden heur sau-
 ten aen/ en datmen de Polus hooghte nemen moest niet aen dwalende ster-
 ren by nacht/maer by daegh aen de Sonne selve. Dat heuren loop den alder-
 ghewisten was/ al en konden wij-se juyft met ons verstant niet ten bollen na-
 loopen / en weten waerom zy t'een deel van der aerden naerder gaet als t'an-
 der. Dit was nochtans het alghemeyne licht vander werelt/ endaeer na moes-
 ten de schepen seplen. De Kerck-uplen van Stierlyp/ nu/ diedit licht bande
 Son in heur oogen niet en konden lijden/ riepen/ Noort/ Byzant/ Cracht en
 ghewelt. Andere die met Arends ooghen saghen/ en t'ouwe ghebruy bande
 stuplyp met heuren S^o. Pieter niet langher binnen heur scheeps boort
 veelen en konden/ die nament seer willigh aen/ en maeckten sulcken verande-
 ring onder alle zee-varende luyden/ datmen in de Oost-zee in weynigh So-
 mers alle de ouwe Kerckuplen nytte water voer. De Coninghinne vander
 zee / die met de eene hant de Spaensche met d'andere de Noort-zee bereyckt
 supverde mede heur schepen met een set van alle die ouwe nacht-uplen. noch-
 tans gheraecten zy der weer eens op / maer moesten eer langhe weer bande
 plecht ober boort. Mij Daer heeft wel ghesien/ datmen heur pijn en kays-
 pen/ stocken en crupffen hier te koop quam bzenghen. Daerom S^o. Pie-
 ters

ters Gilde alhier / siende dat het elders zoo slecht afgheloopen was / datse
 op een lutgen na gantsch vander zee waren / en dan vleesch in de vasten / of
 droogh broodt soudent moeten eeten / dat by heur een groote sonde is / wilden
 dat tontgen vast beleggen / en bekleen / dat het heur mede niet en ontsijpte of
 inde klupfen deur en vygde. Maer wat was het ? zoo dya als t'heurent de sel-
 vebloot begon te gaen / ten swaepden'er qualijc voor op / of t'onwe snoer byack
 t'sticken. Doen sy dat saghen / lieten sy strax al heur anckers teflens val-
 len die zy hadden. Dit was / zy maecten den jongen Coninck wijs / dat hy /
 die t'lieffte kint van S^o. Pieter was / indien hy hier niet in en boozsagh / dese
 nieuwe zeeluy met soo een boozty aenkomende niet alleen S^o. Pieter de zee /
 maer sijne Ma. oock zyn landt afloopen soudent. Dat hy nu moest opwaer-
 ken / en die slaghe waernemen om sich onwederspreckelijck baes te maecten
 bande beste zee-habens bande weerdit / en veel wondere aenflaghen meer.
 Was geseyt. Men ginck terfonde verseyden nieuwe Admirael's maect-
 ken met heur upleggers : die soudent elck in zyn besteck naeuw opte Dissche-
 ry toe sien / en op de verseykertheit van S^o. Pieters neering letten / bysonder
 op die stierluyden / ende ghesellen / die de nieuwe snoff inde neus mochten heb-
 ben : de selve aen lant bzingen / en booz de gestrenghe Admiraliteit te recht stel-
 le. Die daer dan volgens S^o. Pieters rechten / so licht me deur gingen / als oft
 maer braen appelen gheweest hadden. Hier toe ghebruycktemen de witte
 Mooren / die daer teghens Barbarien oberwoonen / die waren segluy vant
 spul. Dit verdroot menigh oprecht Nederlander / die daer sien most / dat die
 kostelijcke Wyphet / beyde van lant en vander zee / dus doende onder vzeem-
 de handen ellendelijck verloozen ghinck. Onder anderen die Gele bozsten / die
 heur verfstouteden / ten dienst vant tghemeene welbaren / den Coninck te bid-
 den dat hy doch onder schijn van S^o. Pieters dienst zyn eygen landt en luy-
 den niet en soude willen verwoesten. Maer hoe dat zy booz een doofmans
 deur klopten / en tot in Spangien toe speck in een honts neft sochten / en niet
 dan des Conincks herte met heur demoedighet en verbitterden : sommige
 den bosberlozen / andere een Byl saghen te bekomen / daer mede zy over de
 gantsche zee konden kijcken / de beseylste schepen vander zee / Vlissingen / Enc-
 huyfen ende andere op heur zyd kregghen : daer toe dien Edelen Prins / dien
 ouwen knecht / als Opper-sturman / synen alder wijsten raet en daet toe gaf /
 zoo dat hy ten lesten nae veel bylegghens t'begheerde landt aen boordt seylde /
 dat was / al d'ouwe buyle S^o. Pieters Disschobben van de plecht affschobde /
 een schoon schip maecte / al de graeuwe uplen en swarte kraepen up de Kerck
 stoorde / het landt / de zee en de locht booz een yegelijcken by maecte / dat weet
 ghy luyden altemalen beter als ick die noch jong ben. Oock hoemen S^o.
 Pieters neering weedom op een nieuwe voet ginck opstellen / daer toe ghe-
 bruyckende beguame zeeluyden / die heur de Neering en den looy des hemels
 volgens S^o. Pieters eyghen brieven verstonden / die t'ghet konden kavelen /
 en de visch somtijts versch / somtijds wel ghesouten en bewaert aende merckit
 brochten / ten meesten oirbooz / nutticheit ende ghesontheyt bande ghemeente :
 dat weet ghy altemalen zoo wel / als of ghyder selfs mede van ghegheten
 haddet. Doe het oock den uytghebotken hoop verdroot schippers te voet
 te wesen / en hoe sy haer leet verradelijcken wroocken aen dien Edelen zee-rid-
 der / hem doorszietende booz eenen van heur gelt-zielen int schip Delft inde

Caapt /

Cainpt/ ende het rampfalgigh eynde vande H. Moorder/ dat weet al de werelt
wel. Maer hoe den schelm noch aen stucken en b'zocken in den Hemel ghe-
 raecht is/ soo hem de Duppel of zyn moer samen ghenaept hebben / van de
 stucken om t'schip Welck v'zjvende op gebischt: behalben zyn hooft/dat noch
 komen sal/en vast te koomen vergult wert om onse kinderen t' avont of moez-
 ghen upt te drincken te gheben : en hoe hem Sennoz en daer nae de Duppel
 bedrogghen hebben/en in plaets van zyn gheheele krenghje/alleen zyn klauwen
 vergult hebben : hoe hyder zoo ijselyck uytlaggh / datmen hem inde Hel niet
 hebben en wilde: en inden Hemel door S^{re}. Pieter onbestien op zyn Bul inge-
 laten zijnde/albaer den eersten sonder hooft verscheen/ tot sulcken schrick van
 alle de Heplighen/ dat hem een peggelijck zyn stee van zeezen ruyvende / hy
 nae de beste plaets ghing tasten / tot dat S^{re}. Pieter zyn verdiensten upt de
 bul ten vollen verstaende / hem deed fozieren int ledighe ghestoelte der Pau-
 sen tot das die komen/ etc. dat altemalen / of t' boornaemste/machmen uytte
 heplighe Spaensche Leughenden lesen en verstaen/ als ick ghedaen hebbe.
 Maer wat een verslaghenthept hier beneden opter aerden/ en opter zee/ on-
 der de gheemeente / en over de gheheele vloodt/ ober t'berlies van soo wijssen
 hooft/ ghevolght is/ dat ghevoelen sommighe noch teghenwoordigh wel/
De Heeren Bewindthebberen bonden heur selven oock zoo gantz moede en
 machteloos nae soo grooten werck uytghericht te hebben/ als daer was het
 v'zjen van de ghemene Zee : en hadden de Leden zoo gheraebzaecht van
 arbeiden datter noodigh was in tijds raedt toe ghepleeght te werden/
 wildemen-se anders niet altemael laten verstijben en verlammen. Men had
 te boozen/t' is waer/wel verfocht/in een ghelijcke sieckte/wat kuren dat dien
 vzeenden Meester ghewrocht hadde die van bewesten ober landt quam/
 en Doctoor en Barbier teffens ghemaecht wiert ober de Vlaemsche en Bra-
 bantsche bloot/ en hoe hy de Bewinthebbers tot zyn Apteekers wilde maec-
 ken/ etc. Maer nu hadmen daer zoo geen soezh hoor te hebben: Die vzoome
 Heldinne vande West ende Noort-zee good den krancken alle hulpe aen / daer
 zy-se mede meijnde te komen verquicken/ om eensamentlijck te blijven Mees-
 ters vande vrye zee. Daer neffens sond hy mede ober een vermaert Leesfetter/
 maer die qualijck onderriecht was vande groovichept of teerhepdt van onse
 Leden. Desen ginck'er zoo grof mee toe / dat souw hy een bingher of dupm
 in't lit setten/hy maecte datter den ellenboogh of kraechte: elders meesterden
 hy'er het wuyz in / en dan setteden zyn knechts den arm of het been af om
 de waerde van een Roe-klauw. Onse scheeps barbiers/die oock wat wisten/
 (eer moeten zy hebben/ met namen M^r. Jan)sagghent komen / datmen zoo
 doende van een lichaem wel haest een block souw maecken/ spracken de Hee-
 ren Bewinthebberen een moet aen/en rieden datmen sulcken Quarsalber soude
 af dancken in tijts eer hy het erger maecte. t'was goet/men sou hem bedanc-
 ken. Dit weer had hy al te boozen aendé hemel sten op komen/en gebreest/dat
 het-et t'zjnent op t'sant sou waepen/en had daer tegen al by tijts aen gelouft
 namelijk b'erscheyden van dese nieuwe/ oprechte/ doch sticck-siende Stupzlyp
 van S^{re}. Pieters Buppen aen sijn coorde gekregen. Als ick die heb/ meynde
 hy/ soo sal my Jan Kap wel volgen/ ende de Bewinthebbers inde ly legghen.
 hy wist heur wijs te maecken/dat het beter was booz t'lichaem/met een been
 inden hemel te komen als daer bupten te blijven / dat sachte Meesters stinc-

kende wonden maecten/ en sulcke praetgens meer. Andere die t'scheurbyse of de geelsucht hadden/dien beloofden hy te genesen/beter/ en eer/ als eenigh Meester vande Wereldt: Maer sy moesten hem eerst de plecht helpen houden/ en dan souw de sneer-pot komen. Dit souw wel quaet spul int ghastruys ghemaect hebben. Daerom de Bewinthebbers grepen eenen moed/ en ghebruyckten heure macht: supberden de bloot van alsulcke menighe Stuyz-luyden/ Officy-luyden en andere. Onder anderen in 't schip Leyden/ dat zy hadden willen afloopen/ of dierghelijcke/ daer hinghen zy-se aende houchspriet/en vercierden de nocken van de ree met sulcke heylighe wimpels. Doen saghen zy wel dat het al leuery was/ vreedende meesters in 't landt te laten komen die onse humeuren niet en kennen/ en dat klimst van allen is/ selfs de gesonde sieck maecten om gelt te verdienen. Daerom gaben sy den Jonghen Helt het roer inde handt en maecten hem Admirael vande vyse zee/ het rechte haentgen vanden bloede: Coninck is hy/ en Coninck moet hy blijven en wel doen: op dat wy onder zyn beleyt de vyse zee moghen bouwen/ over al daer-se de Son beschijnt.

Maer wat hoor ick? de Lootsluy brachten ons een gheckelijcke tijding in zee aen boort. Dat het in Sr. Pieters bloot seltsaem toeginck. Dat de nieuwe Stuyz-luy/ zoo hemel-wijs gheworben waren datter gheen raedt toe en was. Daer warden die een nieuw maeksel van bulke Caerten wilden inboeren/ en seyden dat die de natuyr ghelijckst waren/ bysonder om zoo een verre reyse te doen/ als daer is de reyse na d'ander Wereldt. Den meesten hoop/ die dus langhe op de platte kaerten ghevaren hadden/ die lieten heur boortstaen dat dit heur zeemanschap veel te nae ginck/ ende en wilden om hoogher noch om laegher daer niet toe verstaen/ of lijden datmen sulcx den jonghen Stuyz-luyden soude boort leeren. Maer men moest by rouwe blijven dat was dus langh goet gheweest/ en t'moest noch goet blijven. Daer hadmen t'spul gaende onder ouwe en jonge. Elk wilde-se proeven/ en nae der Lootsluy segghen/ soo sondemer gheen goe proebe of konnen nemen sonder die groute reys eerst ghedaen te hebben. Al laghen zy altermael en ster-ooggheden inde Son vanden ochtent totten abont/ ende en deden daer nae niet van schemeren en spriet-ooghen/ twee boort een/ groen boort geel/ root boort blauw aenfiende/ en keben dan onder malkanderen om de coloren. Zy wilden nemen te weten op een minuyts minuytjen/ met het overschot van dien/ hoe hoogh dat hy boven de him stont/ al en legghen de d'ijninghen nimmermeer stil. Zy wilden t'ouwe oost en west schieten/ en segghen wat de Clock in d'andere werelt hadde/ sonder de Kock ghesproken te hebben. Sommige maecten de stock een duymbreest langher aent ooch-eynde: Andere seyden dat sy beter een stuck van een duymbreect aen heur neus mochten woellen/ en daer dan by langhes sien. Sommighe willen een koeghel by een kloot ghelijcken/ andere by een boort met vier ooren/ wel uytgheboept met de wassende graden vande Coeks jonghe. Andere segghen/ dat die ooren beter aen een geck soude passen. Andere ghelijckenen-se by twee ronde boorden/ ghemeten met een Sprinne voet van een Astrolabium Catholicum. Andere segghen dat het maer en is ghespinne voet teghens de waerheyt/ en wenschen dat het niet zy Catholicum Romanum, met noch veel andere wijse woorden meer/ die wy rechte maets niet en verstonen. Dese brabbeling had lang geduyt/ en nu was

was den wtgheber van alle dese nieuwicheden ghestorben / en leefde hy noch
 t' souw / meynden zy / wel beter afloopen. Want die bande Admiraliteyt
 nae zijn doot een ander in sijn plaets ghekozen hadden / om de jonghe zeeva-
 rende maets t' onderwijfen die noch al anders van t' speck ghegheten / ende al
 wat meer als de bulke-Caerten int hooft hadde. t' Was dan over hem te
 roepen / wy sincken / wy sincken. Desen man salt' schip inde gront seplen / of
 al datter op staet / van boben neer helpen met zijn stout sepl boeren. Hy heeft
 alreets eenighe schepen zoo de lenden ghebroken met seplen / datter de balcken
 van in't rupin gheballen zijn / en nieuwers toe meerder deughen / dan om ghe-
 sleten te werden. Hy darf dicht by de klippen langhes varen / midden deur
 de barninghen heen / dat het roockt / en datmer met een bootshaec op stooten
 souw / en zoo nae by de gront / datter niet een schelbisch onder deur en magh-
 en dan gaet hy de Colen van t'lant en heur schepen verpraepen / daer hy al-
 ree sulcke maetschap utee ghemaect heeft / dat zy hem vzaeghden of hy niet
 met heur op den buyt woude varen / zy wilden hem Cappiteyn maecken. Jae
 som mitghe van zijn ghesinfte Maetroosen zijn totte Colen over-ghelopen /
 niet sonder heur meesters voorweten : en hebbe daer nae aenhangh willen
 maecken / om den Admirael van Vrieslandt af te loopen / daer toe zy allerley
 tugg van wapenen en vuywerck gereet hadden / en mede beknipt wierden.
 Hy selve is soo neus-wijs dat hy op een lupsdymbreedt nae segghen wil hoe
 groot dat de Son is in sich selven / daerse uyterlijck aen te sien onafmetelijck
 is. Ick en weet niet wat voor hooghe dinghen meer van t' Schijnfel van-
 de Son / en of dat oock altijt met de Son eens gheweest is / dan of het maer
 een bzantglas / een spiegelglas / of een lantern is. Jae datmen hem tot een
 bzantglas / en zijn huyl tot een lantereen moeste maerken / tot een spiegel van
 andere. Sijn mede-ghesinde daer teghen seyden / datmen den man t'onrecht
 beschuldighde. Indien hy het somtijts wat nauw afgeloot had / en scharp
 laten deurstaen / dat mocht hy wel doen / als een piloot als hy was / maer hy
 had noyt schip verseyt. En had hy de Colen somtijts wel verpraeyt / dat
 was om de gheleghentheit van heur havens / en schepen / ende geschut te ver-
 spieden. Datse hem wilden Cappiteyn maecken / dat was heur wil / maer
 niet de zijne gheweest : Wat sommighe van zijn bekende gasten gedaen had-
 den / daer wist hy niet van / ende en kond daer niet voor in-staen. Van gelijken
 kond men hem niet wijten / dat de schepen vzoegh ghinghen / en niet teghende
 zee en mochten. Als hy met een hooch weer sepl boerde / dan kond hy zijn
 wand wel. Wengaende de Afmetingh van de Son / en zijn schijnfel / daer in
 betrichemen hem tot zijn onschuld. Had hy wat meer in de Son ghespecu-
 leert / als een ghemeen mans ghesicht verdraghen kond / hy en hadder noch-
 tans niet nieuws noch quaets wylt gheleert / dat teghen de waerheyt of d'ou-
 de zee-rechten sreed. Hy meynde hy had het ghedaen ten besten / en ten dien-
 ste van de weecke oogen. d'Andere quae grepen bad hy datmen hem doch niet
 meer onwaerachtelijck nae krijten souw / maer bewijfense hem / en praten dan
 van leer-touwen en van vranden. t' Is sus / t' is soo / datmen van Mijn
 Messgen sulcke kunsjens veel vertelde / al waer dan heur potgen heel en kar-
 tender noch alle daghen ropere potten toe / soo soud' ick het schaep een ander
 bevelen / om gheen twijffelaers in mijn Vaders geslacht te brengen. Dus-
 danigen verclagh kregen wy van de Lootsluy / en mit begond op te drooghen /

zoo dat wy elck op ons werck moesten passen. Ons schipper begon supz te
 sien/en had liever gehad dat de Looftuyt t' loot inde hant als t' volck om haer
 oozen hadden/ dat veel nieuwigertigher hier nae was / als nae heur Wjfs te
 vraghen. Binnen wesende / het schip en was zoo drae niet verteupt/ of wy
 kregghen t'schip vol kennissens / die op S^o. Pieters bloot voeren. Daer
 ghinght eerst op een praten: men vzaeghdender niet eens wat wy gheladen
 hadden of van waer wy quamen: maer den eenen wilde het zus hebben/ den
 anderen zoo. Een pghelijck zijn weetgen. En hoe slechter volck-hoofden/ hoe
 wijser ghelaet. Ick kond mijn kromme lappen qualijck te hoop krijghen van
 al het gheraes/ en loste mijn naers upt het schip/ en toogh met een van mijn
 ouwe Hoofgens herwaerts an. Goe mannen / wat wist hy al te praeten t'
 zijn backhups en lagh niet stil van daer-hen af tot hieren toe/ en maecteder
 my d'oozen en t' hert zoo vol af dat ick oock niet wijghen en kan. Hy
 vertelde my de verbzupde sotterny van ons Jan Vaghels gheslacht/ en dat
 zy nu altemael zoo weerwijs zijn / dat sich een Putger wel booz Stierman
 sou derben verhuypen/ al en wist hy niet meer als dat hy te Loeswaert ober
 boozt moet pissen. Al beharen ghenoegh. Int Schip Alckmaer daer was
 Jan Vaghel al eens opte been gheweest/ endat om der Stuypluy wille die der
 bescheyden op waren/en malkanderen upt de hut wilden dzinghen. tgraewt
 dat ghemeenlijck een onweer acht daghen te vooren in thoofst heeft/ had ter-
 stonts de onweers-namen ghemerckt. Den eenen heeteden een Hil/ den an-
 deren een Conijn. Eerst was het een gheneuchtgen de jacht te sien. Den lesten
 wierdtmer zoo pberigh in/ zoo wel int Verdeck als inde Cajuyt/ dat het daer
 mede ghinck als hy wel een speultgen had hoozen vertellen van een Coninck
 die me sulcken pber inde striere-jacht ghehad hadde/ en snachts in zijn droom
 zoo stootens ghesint gheweest was/ dat hy smorghens een paer jonge nieuwe
 hoozen in zijn Cop vond staen. Even juist alsoo ghinck het hier me toe/
 Als twolck zoo wel als d'officy-luyden smorghens upt de Cop kroopen / dan
 was den eenen Hilsch den anderen Thonijnsch gesint/ nae dat ser dan snachts
 af ghedroomt hadden. Dit en beduydde gheen onweer meer/ maer zy had-
 dent al in haer sepl. en hier moesten raet in schaffe/ dat wisten de slechte Put-
 ghers wel te segghen/ en de meeste belhamers saghen oock wel / dat het daer
 booz ophomen souw. Daerom pasten zy in tijts op haer boozdeel te wesen als
 d'Enckhuyser wijven/ en zoo veel stemmen inden scheeps-raedt op heur Hil-
 sche zyde te krijghen: alse immer konden : en souden dan / meynden zy / den
 Thonijn wel zoo tam en zoo lam maerken/ dat hy den Hil niet weer zo booz-
 hy zijn botmuyt heen schieten souw/ als of hy stil laghe. Den pber van dit
 wep-spul heetmen terfont te wesen den pber vant welbaren van S^o. Pie-
 ters neering/ en niet anders. Daer dzonghmen om strijt inde Cajuyt/ om
 een ander upt de hut te dzinghen / en men kaetste zoo malkanderen den val
 toe/ dat het den Cockes jonghers wel mercken konden. Daer warender die
 heur eyghen Vrouwen wel tot hoeren hadden willen maerken om slechts met
 Cajuyt-houf aen te sitten/ en t' grootste woozdt te voeren. Sulcken lust had-
 den zy tot dit wep-spul/ en souden/ meynden zy/ alsoo met eeren oock aen een
 paer hoozens gheraecken / ghelijck als de Coninck dede/ daer ick uyl flus
 van hercelde. Dit had-men onder malkander met elsen en met naelden niet
 dan al te wel dooz-naepdt en dooz-steecken/ zoo dat het het van al de gaeten
 scheurde

scheurde. Zy hadden de boelijn soo dinn uytghewonnen / dat het licht berstte
 de. Daer was het / 'T is uw schult / en / Het is uw epghen schult. Daer moest
 men nae de Heeren Bewinthebbers toe om nieuwe seplen. Daer quam al
 t'wep-spul booz den dagh. Daer souw men segghen wie het ghewonnen had.
 De Bewinthebbers ozdonneerden / dat zy niet meer soo ghet en sos hzeet
 souden gaen wepden. Dat zy soo doende de Vifch in S^{re}. Pieters net niet in
 jaghen / maer booz by jaghen en schuw maecken souden. Dat men den Hil
 en den Conijn binnen scheeps boozt moest innemen en bedwingen / en elck
 zyn quartier laten waecken / als dat behoorde. Men souw te werck tyen /
 en de twee onweers-hoofden opvanghen. Den Conijn liet sich licht grij
 pen en ober-setten / dat hy niet en bin en roerde. Maer den Hil en was niet
 te krijghen / hoemen hem vande Campagne of uyt de Galerie aenlocte. Men
 moester ten lesten de schuyt om uytsetten / en mannen-se met de behendighste
 maets / die hem een mastwoyz om de staert kregen / soo dat hy sich doe liet aen
 boozt roeyen. Men had sulcken moeyte met hem ober te setten / datter het
 scheepjen gheheel na helde. Over zynde en opten oberloop neer liggghende /
 daer maecte 't grootste beest soo veel stancs en onrusts / dat het gants niet en
 docht : niet teghenstaende het eerst van de H. Bewinthebberen / en daer nae
 vanden Scheep-raet vermaent was / sich stil te houden. Daer pasten hy niet
 op / noch op zyn dienst mede. Hy lagh en quilde t'heele schip ober en sloegh
 met te staert tegen den oberloop aen / datter niemant rusten en kond. 'T begon
 den scheep-raedt en sommighe van 't volck te verdozieten. Daerom besloten
 zy heur dien vogel quijt te maecken / en setteden hem met alleman weer ober
 boozt. Sommighe Conijns gesinde riepen / Boozt is hy / boozt / Robbere
 is gon : en daer dese om lachteden souwen d'ander wel dol om gheworden
 en ghekreten hebben. Doen had het den Conijn jae-bepl : en gaet : 300 zy
 segghen / me al wat te bzeet wepen. Den Hil swom t'schip Amsterdam aen
 boozt / daer hy . Is een martelaer van veelen aenghehouden wert : maer zos
 sy hem mede niet een mast woyz om de staert krijghen / en pewers aende palen
 belegghen / soo mocht hy daer mede de visschery wel eens beberben / of d'ou
 we Straetsche manier meer willen op-bzenghen / daer de Stuypluy de
 Reeders opt Hoofst schijten. Hy en wouw S^{re}. Pieters leutelen / die
 hem te bewaren ghegheben waren / niet booz den dagh bzenghen / alse de H.
 Bewinthebbers hem nae vzaeghden / maer doocker mee nae de gront toe :
 en oeharmen ten waren maer leutelen vant turf-hoelt of vant kack-hups.
 wat souw hy dan ghedaen hebben alsinen hem ghevzaeght hadde nae de leu
 telen vant parkhups ? ten waer oock 't scheeps oirboir niet / datmense sulcke
 gheesten in handen souw gheben. Ick meynde mijn Watroos een Jongen
 van my maerken hulde / als hy my sulchen kinder wert verfloegh : ende en wist
 somtijts niet / hoe ick die dinghen verstaen sou. 'T dochten my dzoomen te
 wesen. Hoho! sepde hy / het gineck er al immers soo ghekelijck met het ghe
 meene graeuw toe al eer dese Jacht aenging. Dan was het mette bulteraer
 ten te daen / dan mette platte : Ghelijck noch int schip leyden / daer sy alte
 mael sulcke Doctoren zyn gheworben / datter de Barbiers uyt hebben. Men
 seplter op rechte streecken / men seplter op kromme streecken. Dus is de Weg
 naest / ja dus is de Wegh seckerst / elck maecht de beste gissing. Men vzaegh
 ser of men met een R. G. ganck wel opt de den Pool sal bespleen. 'T eens sepe
 Jae /

Ja/ en d'ander seyd neen: en beyde hebben sy ghelijck/ en al eben wel lijven
 sy. Die wat wijser sijn/ segghen/ dat het malle vraghen zijn: en dat God niet
 en heeft ghewilt dat wy door dien wegh in Mare Pacificum, of nae d'ander
 Werelt souden seplen/ en daerom t'Is albaer al willens inden wegh heeft
 ghelept. Andere zynder soo diep in ghestudeert/ datse menpnden dat de Kerde
 dwaelt als een achtste planeet. Dese zijn by d'andere voor Eertzkettters ghe-
 rekent/ en ware het soo S^r. Pieter souwt haer wel gheseyt hebben. Ja/ maer
 S^r. Pieter heeft daer op uyt gheweest/ om kloecke Wiffchers aen te soecken/
 en gheen sterrekijckers/ daer niet van in het lijf en kompt. Andere segghen/
 zy dzaept/ of zy en dzaept niet/ wy en moeten immers niet dzaepen/ maer 't
 schip recht houden/ en ons neering waer-nemen. Maer dit is vanden minsten
 hoop: want de meeste hangen elck een stupzman aen 't ooz/ dien sy dan in al-
 les ghelooven: daer onder dat vele vande Hoofstucken en vanden scheeps-
 raet mede sijn: hoofden als boepen/ en hersenen als van een garn-ael. Ende
 ten ware dat/ de stupzuy en souden Jan Kap soo mal niet vzoen niet al heur
 wijse vraghen/ alsoe nu wel doen. Ick was me al half op hollen somtijds/
 en liet de grutten aenbrynden/ (want ick voer voor Kock seyde sy) en vergat
 somwijlen de ketel te verteupen deur alle het geraes. Van bryude my het vole
 en ick weer mijn jonghen. Die raefde my oock al vande wassende graden en
 platten boyden. d' Een wiste meer als d'ander. Men lach daer en ggaenwude
 op de luycken en over den ghantschen oberloop met hoecken en met boghen/
 daer na met galgen en raders/ met duyvel en hel malkanderen op den rugge/
 so dat de Cupper en den Timmermā heur rijt niet langer berghen conden en
 altijt te cort quamē. Ondertusschen pastender niemant op de seplen/ t' siebende
 de quansups al vaetwaert aen/ na d'andere werelt toe/ daer de geleerste hoogh
 timmeren souwen. Van quam de stupzman op 't quartier/ die wildent op een
 twee-enderichste deel van een streec gestuyt hebben/ ende en wist op hondert
 mylen na niet waer hy was: of op een streec na hoe veel of waer heen hem de
 naelde vzaecte. Daer was het van/Hou gaende/ Man-te-roer/ laet het u
 niet ontwaepen. Die wiert dan ooc hoysel/ en begon of met dees Stupmans
 roers te duylen/ of op de Maets quaet te werden/ na hy dan ghesint was of
 vande pteghse streec hiel. Daer ginc het dan somtijts wel so hoogh aen/ dat
 den wint en den cours over een gramen. Daer had dan den eenen upl den
 anderen ghevanghen: en dan aens vloecken als men de seplen weer slaeghs
 souw halen. Hoozt noch een kluyt van dese Loeffhouwers/ seyde hy/ maer
 ghy en moet niet lachen/ en selver en conde hy het niet laten. In 't Schip
 Rotterdam daer paste-men soo wepniigh op het stupzen/ na 't ooz deel van dese
 Loeffhouwers/ ende de Stupzuyden stelden sommighe zoos lordigen cours
 op haer bulde caerten/ dat sy sorghden lijf en siel te verliesen. Schepten oock
 soo quaden hack op de selve/ dat syer geen ghemeenschap meer me houden
 wilden van eten of van dzyinken/ als of sy heur doot souden ghegheten heb-
 ben aen 't gene hen Godt gaf. Wat vaet dan om niet moerwilligh van hon-
 gher te sterben? Het hooft horde den sommigen als een ros-molen van wjfs-
 heyt/ al en conden vele van heur strecken van 't compas niet. Wat doen sy
 de meeste schaeps-hoofden springen eerst ober boort/ om aen 't schip Schie-
 dam en andere vicalp scheepen te swemmen/ daer sy wisten dat men sy sulcke
 waerten niet en seplde/ en nochtans al eene cours aenginc. d' Andere schaeps-
 steerten

obesintie

h
u
h
o
g
h
m
de
er
b
o
g
w
h
w
m
el
d
d
n
h
e
m
h
f
f
w
h
e
m
z
o
l
e
e
n
d
a
e
v
a
n
s
o
u
l
u
p
v
a
n
h
e
n
h
o
w
e
l
g
h
e
n
o
e
w
a
r
t
i
s.
M
a
e
r
w
a
t
i
s
? z
y
e
n
d
r
a
g
h
e
n
h
a
e
r
m
e
t
a
l
s
g
h
e
h
o
o
r
s
a
m
e
k
i
n
d
e
r
e
n
/
o
f
a
l
s
e
e
n
h
o
n
t
d
i
e
n
a
e
z
y
n
M
e
e
s
t
e
r
o
m
s
i
e
t
/
e
n
t
u
s
s
e
n
z
y
n
b
e
e
n
e
n

wordt; ghelijck het eene schaepjen t'ander
tijt vooz is. Daer swommen al de bees-
Men wierp haer een toutgen toe / andere
Was / Mannen wat jaecht uw hier? Jae
wel. Daer seplense heen die verleyders op
ben met heur niet willen verloozen gaen:
van eeten en dvincken. Och Broeders/
ghy uw zielen niet besmet en heet. Se
ypt en zit met ons aen. Daer bethoonde-
e / en spijde den hongherighe / en laefde de
een valschen hunger van een quae maegh/
w al anders barmhertigh gheweest heb-
ck van boort af-geloesen hebben / nae heur
zy noch anders gheen veetschap en hon-
fchen wel krijghen. Het watertje graeght
ghy dan gheweest? of zy dan verdron-
p. Ten was sulcken noot niet / zy sou-
hebben: en dan souw ickse oberghend-
atte gat vooz de mast gheset; en dan van
hers toe met een lustighe dagghe daer op
ughel van elke slagh dziemael af omghe-
st zijnde souw ick-se aen haer eygen boort
haffen hebben / tot dat haer dien valschen
zoo meer sulcken afftecker maechen.
t souw uw rijckwesen? 't Is beter dat
als datmen-se zoo heel deen hout. Den
ten ketting: metter tijdt leert hy onder-
zijn rechte meester is. Maer ondertus-
ur buymans beest aenhouwen / en ont-
etjen inlocken om-er een Eytjen van te
yluy deden / al en hebben-ser vooz eer-
swemmenden Jan Vaghel / en al kack-
1. De Duybels souwen metter tijdt wel
e winnen / dat ten lesten de gantsche Helle
bittere roet en swartsel van heur keeten
me conscientie te verkooopen / op dat zy
leelick jae tot Duybels selve mochten
tmaecker / daer ghy al af ghehoort hebt
en vermaect is / datter gheen hondt af
dat hy wat meer schijnt te weten / als zy
staen. Nochtans zoo hebben hem die
eeren tot het ampt beroepen / en sagen
ert / niet teghenstaende hy den meesten
En nae mijn sterft-Hooft waer het
uelde met een man / die hen zoo seer te-
gghen de waer is. Maer wat ist? zy en draghen haer niet als ghehoorsame
kinderen / of als een hont die nae zyn Meester omsiet / en tusschen zyn beenen
C schuypt

Jae/ en d'ander seyd neen: en beyde he-
 sp. Die wat wijser sijn/ segghen/ dat he-
 en heeft ghewilt dat wy door dien w-
 Werelt soudē seplen / en daerom t-
 ghelept. Andere zyn der soo diep in gh-
 dwaelt als een achtste planeet. Dese zi-
 rekent/ en ware het soo S^r. Pieter son-
 S^r. Pieter heeft daer op uyt gheweest
 en gheen sterrekijckers / daer niet van
 zy dzaept / of zy en dzaept niet / wy en
 schip recht houden/ en ons neering wa-
 hoop : want de meeste hangen elck een
 les ghelooiben : daer onder dat vele v-
 raect mede sijn : hoofden als boepen / e-
 ten ware dat/ de stuppluy en soudē J-
 wijse vzagghen / alsoe nu wel doen. Ich
 en liet de grutten aenbranden / (want
 somwijlen de ketel te verteupen deur al-
 en ick weer mijn jonghen. Die raesde
 platten bordē. d' Een wiste meer als
 op de luycken en over den ghantschen
 daer na niet galgen en vaders / met duy-
 so dat de Cupper en den Timmermā
 altijt te cort quamē. Endertusschen
 de quansups al baetwaert aen/ na d' an-
 timmeren souwen. Van quam de stup-
 twee-endertichste deel van een streec g-
 mylen na niet waer hy was: of op een
 naelde vzaecte. Daer was het dan/
 niet ontwaepen. Die wiert dan oec h-
 roers te dzyplen / of op de Maets qua-
 hande precijse streeckē hiel. Daer ginc
 den wint en den cours over een quat
 anderen ghevanghen : en dan aens v-
 souw halen. Hooit noch een kluyt v-
 ghy en moet niet lachen/ en selver en
 Rotterdam daer paste- men soo wepni-
 Loeff-houwers / ende de Stuppluyden
 op haer bulde caerten / dat sy sooghde
 soo quaden hack op de selve / dat sy
 wilden van eten of van dzyinken / als
 ben aen 't gene hen Godt gaf. Wat
 gher te sterben? Het hooft horde der
 heyt / al en condē vele van heur stre-
 de meeste schaeps- hoofden springen
 dam en andere vicialy scheepen te s-
 taerten niet en seplde / en nochtang

Pringl Majts den

beslut om o'voer

den pa' Drotter

fai jag vordsam

for att under nu

lyttingen, och

nelsex

jven
 niet
 nder
 heeft
 derde
 ghe-
 naer
 ken/
 hen/
 aer't
 nsten
 in al-
 eepts
 Ende
 heur
 idts/
 ergat
 vole
 en en
 wude
 hen/
 gge/
 en en
 ven-
 oogh
 p een
 idert
 em de
 et uiv
 mans
 as of
 n/dat
 l den
 reghs
 maer
 schip
 in dese
 rou's
 oock
 houden
 n heb-
 n hon-
 wjfs-
 gen sp
 Schie-
 sulcke
 haeps-
 steerten

steerten volghden nae / los ober boozde; ghelijck het eene schaepjen t'ander
 volghet en meynt dat den Herder altijt voor is. Daer swommen al de bees-
 jens heen / en kregghen de schepen. Men wierp haer een tontgen toe / andere
 klommen by de barrck-houten op. 't Was / Mannen wat jaecht uw hier? Jae
 wat ons hier jaecht; dat weet ghy wel. Daer seplense haen die verleyders op
 heur valsche Caerten. Wy en hebben met heur niet willen verloozen gaen:
 doek gheen ghemeenschap houden van eeten en dvincken. Och Broeders/
 ghy hebt wonder wel ghedaen / dat ghy uw zielen niet besmet en heet. S^{re}.
 Pieter sal uwer ghedencken. Kompt en zit met ons aen. Daer bethoonde-
 men een van de werken der Liefde / en spijde den hongherighe / en laefde de
 dozstighe. Maer 't was (seyde hy) een valschen honger van een quae maegh /
 en een koozstighen dozst. Ick souw al anders barmhertigh gheweest heb-
 ben / antwoorde ick / en haer datelijck van boort af-geweesen hebben / nae heur
 ouwe schepen toe: ende en hadden zy noch anders gheen veetschap en hon-
 gher ghehad / zy soudense ondertuffchen wel krijghen. Het watertje graeght
 wel. Och hoe onbarmhertigh had ghy dan gheweest? of zy dan verzoont-
 ken hadden ondertuffchen? seyde hy. Ten was sulcken noot niet / zy sou-
 wen wel eerst Help Help gheroepen hebben: en dan souw ickse oberghend-
 men hebben / en al stracc met het natte gat voor de mast gheset; en dan van
 elck een van mijn volck totte jonghers toe met een lustighe dagge daer op
 doen brytsen hebben / dat er de vleughel van elke slagh dziemael af omghe-
 draeyt souw hebben: en zoo onthact zijnde souw ick se aen haer eygen boort
 noch eens van de selve kost doen opschaffen hebben / tot dat haer dien valschen
 hongher vergaen ware; en leeren se zoo meer sulcken afftecker maechen.
 O onghenadighen Rechter hoe kort souw uw rijckwesen? 't Is beter dat
 men de Galissen zoo wat bots laet / als dat men se zoo heel dem hout. Den
 Hont souw dol worden aen zoo korten ketting: metter tijdt leert hy onder-
 scheyden wie hem goet doet / en wie zijn rechte meester is. Maer ondertuf-
 schen en doen di niet buylijck die heur buymans beest aenhoutwen / en ont-
 wennent van zijn meester; of 't hennetsen in locken om er een Eytjen van te
 hebben: als dese Schippers en Stuypluy deden / al en hebben ser voort eer-
 ste niet van als den plasdanch vanden swemmenden Jan Vaghel / en al kack-
 me wat segghens in d'andere schepen. De Duybels souwen metter tijdt wel
 zoo veel broots aen dit volck weten te winnen / dat ten lesten de gantsche Helle
 leegh loopen souw / om hen alhier 't bittere roet en swartsel van heur keeten
 en roockgaten voor soete liefde en repne consciencie te verkoopen / op dat zy
 daer mede d'een den anderen swart en leelick jae tot Duybels selve mochten
 maechen. Ghelijck den nieuwen Caertmaecker / daer ghy al af ghehoort hebt
 van de sommighe alreets zoo leelijcken vermaect is / datter gheen hondt af
 souw willen eeten. En dat meest om dat hy wat meer schijnt te weten / als zy
 luyden / en de bulke-Caerten voor te staen. Nochtans zoo hebben hem die
 vande Admiraltiept voor een man met eeren tot het ampt beroepen / en sagen
 hem gheerne in zijn bediening inghevoert / niet teghenstaende hy den meesten
 hoop alsoo seer teghen ghemaect is. En nae mijn srechte Hooft waer het
 wel goet / dat men se zoo zeer niet en quelde met een man / die hen zoo seer te-
 ghen de boest is. Maer wat ist? zy en draghen haer niet als ghehoorzame
 kinderen / of als een hont die nae zijn Meester omsiet / en tusschen zijn beneen

schuyt als hy zijn byandt siet komen/maer segghen plat upt/ den man moet
 af/ en willen zo heur Daer ontvooghden/ jae bastaert maecken. 't Is: Jae
 de Heeren Bewindthebbers/ het zijn wel onse Meesters/ maer wat verstant
 hebben zy bande zeebaert? 't zijn meest een hoope Walcken die heur lehen geen
 zee ghesten hebben. Wat weten zy van onse zee-rechten. Vande Coopmans-
 schap daer moghen zy verstand af hebben. Jffer questie onder ons luyden
 bande zee-baert/ dat sullen wy onder malkanderen wel sichten/ en haelen-der
 het Schippers gilden over. Willen zy-der dan by komen sitten en toehoozen
 dat meugen zy doen. Maer dus en spraken de ghoede Oude niet / die niet
 mijn vaer de zee eerst hielpen supveren: maer vermaenden de H. Bewint-
 hebben de gantsche Wereldt over/ dat zy heur niet meer en moesten laten
 benghelen/ van heur Stuypluyden segghen: maer selfs 't roer in de handt ne-
 men en 't ooght int sepl houwen/ en maecken sich meester van haer eyghen goet
 daer heur Godt over ghesielt hadde. Nu hebben zy 't heel ober den anderen
 hough ghewent: bijten op heur eyghen tong: praten tegens heur eygen neus
 aen/ jae bozender niet praten door en sprecken heur bieght recht verkeert/
 sonder noch te weten aen wien. Doen zy hoorde dat de H. Bewinthebbers
 stracks gheen Amen en wilden seggen op heur ghebedt/ wat doen sy? sy wen-
 dent van heur Heeren af/ en legghen een ander Conincklyck schip/ dat alleen
 de zee dwinghen souw/ onder de ly aen boort. Verspreken den Schipper en
 klagghen hem heuren noot / niet teghenstaende dat hy nae heur segghen mede
 een Walck is. 't Blijckt nochtans dat hy Schipper van sijn Schip/ en Meester
 van sijn stuypluyden is / jae sijn blooten wel dapper weet te supveren bande
 gheesten die hem al te supver willen zijn/ en daer by sich de seerechten soo wel
 verstaet/ als eenighe van S^r. Pieters naevolghers doen moghen/ en soo seer
 sijn neering boordert. Desen Walck/ dan soo sy de sulcken noemen/ en schzoem-
 men sy niet door/ vertolkingh van eenen upt-ghesupverden supver-gheest/ om
 hulp te bidden/ wel wetende dat hy veel ter Zee vermagh / ende de H. Be-
 winthebbers veel van sijn abbis houden sullen. Wat dunckt u van sulcken
 af-steekers te maecken? en met d'eene vlagge upt / en met d'ander thuyt te
 komen baren? Behoordemen die niet wel dicht te huzen/ als ghy flus tonno-
 sele schaeps-graew doen wilde? Maet/ seyde ic/ het sijne quae parten/ en kon-
 den syfer upt schjten/ so en behoefde men-fer niet upt te smyten. Sulcke hoof-
 den mochtmen op een Stockjen setten op den Haucken van Goeyngh ende
 S^r. Pieters sant/ om d'andere stuypluyt voor een baerken te dienen. En nae
 ick mijn vaer wel heb hoorzen praten/ soo was het van 't selfde volck dat ober
 ettelijcke Jaren de Leefetter soo seer aenhingh/ die der soo behendig 't buyt
 in meesterde/ dat het een aert hadde. Nu soudemen sock soo wel een lit affet-
 ten willen/ al soude het den H. Bewint-hebberen aen 't hart gaen. 't Waer be-
 ter datmen van sulcken stuypluyden 't opstanders maecte/ al smen int Schip
 Lenden dede. Hola seyde hy my: en raecht de gesalfde niet. Jae / en raecht
 de schurfsdeniet/ die sijn oock besmeert/ seyde ick/maer timmert hen een door-
 luchtigh huytjen buyten der stadt/ soo maecken sy 't volck niet ongangs/ en we-
 der-spanigh teghens heur Overichept. Dat is wel de herbuyde waerhept
 gheseydt antwoorde hy: maer men moet soo ongheschickt niet sprecken.
 't Is waer/ sy gaender wel ongheschickt ghenoech me te werck/ als noch on-
 lancy een Gesel van een stuyzman van 't schip Rotterdam/ dien den Scheeps-
 raet

raet belaste kleyn feyl te maecten/ en al den onnoodigen wint-bang/van blin-
den en braem eels / en sulck haspel-ghecuygh/ gheduyvende dese wintersehe
daghen en lange nachten in te nemen/ om de maets met hoogh en sorghelyck
klinnen niet in perijckel te stellen en moepelyck te wesen sonder voordeel.
maer Deen/hy was alleen wijser als al d'andere/ het moester toestaen nae zijn
sin. Den scheeps-raet deed weder haren sin en setteden sulcken hooft ten eer-
sten aen lant/ daer hy liever hadde dat men op sijn segghen een anderen gheset
hadde. Maer wat was het. Hy stontter als schipper te boet. Wat raet? het
huyrtje souw haest verteert wesen Judan. Een ballingh is gheen ober-
looper. Nu ic hier sta/ ick moet kennits met vreedende maecten/ en sien wat my
die geben willen. Ick sal heur al mijn wetenschap gaen ontdecken. Hy vond
een meester daer hy voordeel aen sagh/ dien openbaerde hy al sijn secreten/ de
gheleghentheyten van 't schip daer hy mede gevaren hadde/ of andere onse sche-
pen die hy konde/ wat schippers / wat stupzlyp/ wat hooghboos slyp/ wat
constapels/ wat volck daer mede hoeren/ hoe ghesint en hoe hart inden buyt/
misschien dat mense tabont of morggen pillen souw ingheben int supcher
ghewentel en in gal gesoden. Ja Ja seyd ick / 't oude Leeseters volc/ jen/
alste buyten hoordt sijn soo moghense wat kaeckelen. Ick denk dat mijn
Heeren de Caets wel teyckenen/ en de stuyt waer nemen sullen. Dan al had-
men de sulcke met Blancken ober 't Ye nae de Doolwijck doen gaen/ een door
een kennippe-benster leeren sterre-kycken / ten had niet geschadet. Came aed
seyde mijn macker/ ick hoor aen uw heet praten wel/ dat ghy eerst verseyd
ter zee komt/ had ghy zoo lang aen land geweest als ick/ en soo veel quacken
aent malle volck / en de bijse hoofden ghehoort als ick / ghy soudse het ghe-
woon sijn/ en zoo luyde niet uytbaeren. De Heeren de Bewinthebbers we-
ten wel wat zy doen sullen / zy en zijn niet al mal / al zijnder eenighe van die
goe Zae-vaers onder/ die eertijts wel meynden dat heur de zee ober 't lijf liep
alste heur stupzlyp van een hoogh weder hoorde stoffen / nu zijns al wijser
gheworden / en hebben de zee al mede inden beck ghesien / al ware het maer
van verre. Ghy en ick hebbe wel ghesien wat hoor slechte-broers van stupz-
lyp datter somtijts op de Campagne komen/ die heur eyghen graetboog niet
meer en verstaen / als de Papegaey sijn klappen doet. Nochtans konnen sy al
mede teene ende 't andere landt wel vinden / al ware het Oost-Indien selve.
Maer het is haer te voozen geknaeuwt / en sy laten heur duncken/ dat het
heur eyghen konsten zijn. Onse Jan Vaghels willent dan al me nae doen / en
setten de stock niet het onrecht eynt op haer neus. Alste dan verbijstert zijn/
dan vragen zy het den stupzman/ en doender oock wel aen dat zy het braghen.
maer maeckender dan niet eenen sulcken grooten Doctoor van / als of hy
tot alle dinghen raet moesten weten: en wat hy dan seght/ dat moet soo wesen
en niet anders. En of de Scheepsraet en den H. Bewinthebbers het anders
verstonden / so sijn sy maer leecke-broers gheacht / ende en verstaen het haer
niet. Deen sy: maer onsen Stupzman/ dat is een man/ die by der Zee geva-
ren heeft/ en by Robbert Robbertsz. Of eenen anderen dwaes wel verthien
daghen school gegaen heeft: alwaer hy dan soo bot als een Pots-hooft/ en so
bedreven in Scheeps regiering / als een snoeck op een solder. Als dusdani-
ghe Esels dan op haer quartier soo veel Gansen om haer oozen hebben/ dan
Nachtense heur broer hier boortijden in Egypten (heb ic eens in een boeckjen
ghelesen)

ghelesen/ die het Heplighdom op zijn rugge droegh/ en wiert zoo trots en so
 lecker/ siende dat het Volck voor hem neder viel/ dat hy geen bernetelen meer
 eten en wilde/ voor dat hem zijn Meester met een Stock onderwees / dat het
 niet om zijn wijs ghelaet/ maer om 't Heplighdom/ dat hem op zijn rugghe
 reed/ te doen was. Nu ick van een Stock vermaen / seyde hy/ zoo werd ick
 noch indachtigh van een geheymnis : dat moet ick nu oock vertellen. Tus-
 schen nu en my ghesep/ dese Stuypluy / die het welbaren van S^r. Pieters
 neering soo dapper voorsztaen/ en sich in haer zeemanschap niet en willen las-
 ten verheeren/ als mannen daer zy voor baren/ wierden vanden H. Bewint-
 hebberen belast/ gelijck oock haer wederparty/ heur krackeelen by gheschryft
 in te byenghen : men sou dan op haer saecken letten / en den oorbaer raemen
 om de gheschillen te slichten. Ondertusschen souwen zy het den Heeren bevo-
 len laten blijven / en elck heur quartier waer-nemen / en incten anderen een
 eenparighe coers aengaen / en goe maetschap onderhouden/ als dat den nae-
 volgheren van S^r. Pieter betaeinde. Dit en bolde de eene party niet wel :
 maer wilden het Schippers gilbevergact hebben/ en daer moestment flecht-
 ten : die luyden wisten der afetc. Den President heur wederhooricheydt
 merckende / wenckte hen toe met zijn Staf / als haer willende indachtigh
 maecten / dat dien Stock hem van Godt ghegheven was / om de goetwillighe
 te hoeden / ende de quaetwillighe te dwinghen. Daen souwt ghy se hebben
 sien schuw werden/ als een ghebreypghde Cat / en ter Cameren upt duycken
 met sulcken ghelaet/ daer aen men wel sien kond datter wat gaens was ghe-
 weest. Dit hebben de Dertwaerders bou t'Alinck-snoer ghesien. Maer
 zedert / seggen sy/ isser op renen aboutstandt op strang aende Disschers een
 ander Ghesicht gheopenbaert / van een Seraphijn van een Man / en souw-
 men segghen/ even nae Gods herte / sooddeghelijck en zoo vroom / die van dese
 Stuypluy upt ghemaect was / om inde vergaring mette H. Bewinthebbe-
 ren te handelen. En op datmen hem den roeckenden puer van zijn kop niet
 en souw sien opgaen/ als hy 't ghewoonlike blaenw hoetgen voor de Heeren
 souw moeten olichten : zoo hadden hem zijn broeders de gantsche Nut met
 preeffening en Lantern voor een capants opt hooft gheset. Dat was een
 dicht dach sonder roockgat / daer wel eer de Dupbel onder ghescholen had :
 en de Luchter die souw synen blinden puer de haers voorhouwen / ende de
 scherpfiende Daken doen schemeren. Dus soo quam den ghesant binnen :
 en ghebreeght sijnde/ seyde hy / was ghenaeint D'eer Hierarch. Terstondt
 bog an een reghelijck hier arch upt te scheypen / albowstanden sy noch altemael
 niet wat dat Grootich boduide : en oock S^r. Pieter in syn by lieven en schryf-
 ter niet af. Dat het Heerde/ dat was oock al wat te segghen. Gebraght
 van wien hy quam / seyde / Van zijne broeders / d'alghomeens Stuypluyden/
 met last om van hewent weghe niette Heeren te handelen. Wel wat spul
 is ons dit? zijn onse Stuypluy nu Meester van onse bloot ghelworden? Neen/
 want / seyde den President / wy en kennen u voor gheen Ghesant van ons op-
 ghen Volck. Let haer wat / dat sy hier selve komen en versoekent aen ons.
 Hier begon hy sich op d'ouwe zee-brieven / en ick weet niet wat voor blinde
 waerten te beroepen / endaeer upt wilde hy beslupte metten hoertzen / Dat mijn
 Heeren gheen Dooghden waren. Den President behal hem scherpeelijck
 offtant te doen van sulcken doen on segghen / en zijn Overichsept met ghehoor-
 saemheyt

saemheydt te erkennen/den welcken God dien Stock gegheben hadde. t' Ende met eenen thoonde huse hem soo nae by/ dat desen die niet slijcx en was/ en daer op uyt ging/den Staf by 'teene eynd vattede. Om-se mijn heer upter handt te rucken. Daer souw-men eenen strjdt ghesien hebben/had-mer niet strax de gozdijnen toegheschoben/ en dit deerlijck schouwspel hoorz der menschen oogghen verborzghen. De Sonne selfs en mocht het niet langher aensien/ Maer ghing zijn oogghen-berghen

Achter de hooghe berghen.

Als ick hem van sulcken wonderlijcken visioen hoorde gewagh maecten/ beelde ick het mijn soo diep in/dat my't bloet begon te roeren/d' oogen te ver-trecken ende te schemeren. Dit merckende mijn maet/ vattede my by de mouw/ en seyde: Wel maet/hoe ist met uw? of sout ghy wel swijmen van sulcken praet? hoe heb icht met juw? ist gheck of ernst? of wordt ghy landstieck? Hy toznde my den arm twee drie malen/ soo dat ick weer begon adem te scheppen. Hou/ mallen dwaes (seyde hy) hebben wy nu soo menighen storm afghereden/ en sullen wy nu van eene weermacckster verbaert sijn? Hebter gheen sozgh hoorz/ wat achter de gozdijnen gheschiedt is. Mijn Heeren hoorz ick/ willen nu eensamentlyck heur eynde vast houwen teghens al-sulcken Heer archen: en sullen oock wel moeten doen/ willen sy anders Meester van heur goet en bloedt blijven/ en niet by haer Stuypluy om raet gaen/hoemen de vloot regieren sal. Dit waer wel han't mallen/ dat de Heeren Bewinthebberien het ruyin en den overloop/ de hel en d'urck/ Cajuyt en verdeck/ 'tboozschip en 't achterchip/ en aldatter op staet/ en mebaert/ soo 't rijt/ soo 't seylt/ met man en muys reghieren en ghebieden souwen/ en van Gods weghen Meester van alles sijn: Maer niet vande Hut. Die daer in komen/die sijn veel te wijs/dan dat sy souden Duyplinghen of Set-schippers willen heeten. Deen zy: maer wel baesen. Sy sijn daer quansups wat hoogher gheleert als de Cajuyt/ en hebben den loop des Hemels waer te nemen/ daer de Valcken zoo gheen verstandt van en hebben/ en daerom souwen zy se inde Cajuyt wel opt hooft willen schijten. En of dan een Meers klim-mer mede seyde/ dat sijn beroeyp hooger/ en sijn gesicht wijder streckte als van al d'andere maets/ souw hy se dan moghen vande Meers inde back schijten/ en laeten het haer booz hoek op eeten? Ick en segh niet/ dat de Stuypluy te boozen plat uyt segghen dat zy zoo doen moghen: maer of zy metter tijdt noch ongeschickter wierden/ als zy nu alreede begonnen: ebben/ wie souw-se uyt de Hut int Galioen derben setten/ of den Paus inden van doen? almeest seydt. Den Admirael Matelief dat was een man nae mijn hart/ om zijn Stuypluy in dwang te houwen/ als zy uyt haer roer wilden waepen/ en de beest speelen/ eerst onder malhanderen en dan onder 't bolck. Hy dreyghdese fluy vande Hut int Galioen te doen dansen/ zoo zy nae zijn roer niet en wilden luyfseren/ en metten andere als broeders een eenparige coers aengaen. Strax waren zy soo ghemantert als een tol/ men souwer mee op een draet ghestuypt hebben. Dat was een man die sach wel als Stuypluy onder soe graewen hoop moghen begaen/ ent quaetste gat in willen/ dat zy verriogen metter tijdt eenen Admirael uyt de Cajuyt opten ballast te jagen of de sicken langs scheeps te rucken: de W. Bewinthebbers hebben dit nu al wijselijck overlept/ en eenen artijckel byzief gheraemt/ daer vande grootste lett er

een O vooz de vreedfarnighe/ ende een P vooz de wrekehe/ de gheesten sal we-
 sen. Die daer op dan niet en sal willen baren / die magh aen lant blyben en
 de vliegghen vande hoepen keeren. Klagen zy dan / wat mer een bal inden
 mondt wil legghen/ ende stomme honden van maekken/ 't Is beter stomme
 honden dan rafende/ die den gantschen nacht huylen en baffen alser geen die-
 ven te keeren en zyn/ en by daghe de goede luyden inde beenen bijten / als oft
 al dieken waren dieeder voozhy ghaen. Och lieve Calis hat seyde hy my/
 of meynt ghy dat de Bewinthebbers nu ten naesten jaer Schipper sullen
 maekken/ dat ghy dus vooz uw Heeren bekommet zyt. Och neen/ antwoor-
 de ick / maer ick souw gaern weten in wat lant ick tabont of morgen woo-
 nen souw / of ick eens vander zee quam te gheercke. Rust ghy man u
 hooft seyde hy my weer/ de H. Bewinthebbers sijn wijs ghenoech/ en wete-
 al beter als wy dat een Schipper sonder ghebt een Boots mans ghech is/
 en datmen op een blinden Esel niet verre ryden en kan. Ghy verstaet mijn
 wenben wel: 't is een goen slechten raedt en sonder swaricheydt. Pho ho/
 dats niet. Daer is al een andere pot te buyt / en nae zy aen de Kocks praet
 rupcken konden/ die het my seyden/ (leugen moet het wesen) zo was er Spec
 in/ nu de Koe ons begint te walghen. De Boeren hadden ghemerckt/ dat de
 Werckens niet dan met horten en snozken gheslagen hadden / en van onrust
 niet konnen groepen/ zedert dat Maetroos met zyn verroesten opstecker sul-
 ken rupmstraet onder de klytende kudde maecte/ dat het bloet zoo dick als
 oly de spygaten uytliet / daer van ons het slecht water quam/ en 't Westant
 van veer op volghde: soo dat deur die slachtingh 't speck nu al op vyf groot
 was ghekomen. Daerom de Speckheuckers siende dat Maetroos dien
 op-stecker eben-staegh op zyn gat bleef dragghen / en tabont of morgghen als
 hem de grillen weer aen quamen/ heur koopmanschap wel op noch een lagher
 merckt mocht brengen/ jae hen selve 't ouwe maghere broetje met een oran-
 gien-appeltjen weder leeren eten: hebben sy voozghenomen/ als waer het wat
 slecht int ghelooven/ hem wijs te maekken/ dat hy met het hooft niet wel be-
 waert en is: Dat hy al wat raest en eer lang dul werden sal / soo hy sich van
 haer experte barbiers 't hooft niet en laet versetten/ de pan uyt schroeben/ en
 quicksilver inde hersenen stropen. Wat dunckt uw van sulcken slappen
 kost? Souw daer niet wel een Doggher selve zee sieck af werden? Noch al
 meer raets vooz 't selve ghelt / als of de konst om broot liep. Wy en hebben
 met ons eyghen Stuypluyden niet spuls ghenoech / en Jan Kay en is niet
 ghenoech op rollen: Men souw ons geerne wijs maekken datmen d'ouwe
 Wiffchobben / die nu al 40. jaren of daer ontrent vanden overloop geschrobt
 sijn / nu weder op de nieuwe Treben en gheeerde plecht vooz goe S^{re}. Die-
 ters schelpen behoort op te stropen. S^{re}. Jacobs schilpen en septmen niet/
 want wijbers en kinders weten wel dat van Compostel gheen goet compost/
 en komt/ en dat wy het met ons eyghe roo-kool wel doen sullen/ sonder den
 Spaenschen ajyn daer by te hebben/ die ons al te seer de keel uyt souw stinc-
 ken. Maer als wy sieck sijn / soo wil ons de weerelt een draanchjen hooc-
 ken/ God betert. Dat is/ men wil ons te huly komen met Half waerken/ nu
 ons Stuypluy veel op haer dingen niet en passen / en de Werckens int hood-
 ren laten loopen. Moort! wat is dat vooz volck? dat int onnosel straetgen
 messen verkoopt/ welker deught niet als op een Conincks hert gheproeft en
 konnen

konnen werden? die 't mes onder den rock schuplen / dat heuren vermenpnden
 boozfaet S^o. Pieter inde scheede moest op stecken en weg legghen? Wie sal-
 der dan met wyer harten te kop gaen / als men sulcke opsteekers inde Mout
 sal draghen? De swarte Zeehanen / die nochtans S^o. Pieters neering opten
 ouden voet drijven / hebben haer dese nieuwe Half-waecken quijt ghemaecht /
 wilden zy haer schepen niet quijt werden: en een schelm is hy onder heur/
 die darf spreken / van-se weder over te nemen / al schouwden sy noch soo seer /
 en heuren S^o. Pieters selve daer booz schreeuwde dat hy heesch wiert. En
 wy / en wy / en wy / seg ick / die de roode Zeehanen zijn / trots d'ander: wy die
 het met den rooden Afgodt van dese swarte Half-waecken zoo verpeutert
 hebben: dat wy hem / so te segghen / een rechtvaerdighe straffe schuldigh zijn /
 souden wy ons eyghen eers ontdecken / en van dese Dupbels met Scorpioe-
 nen laten gheeffen? zijn wy sulcke Haenen / datmen ons ghekraep niet eene
 mijl verre / maer de gantsche Werelt ober gehoozt heeft: en en konnen wy niet
 eens zoo hooch opwaecken eer dese Dupbels haer schoenen aentrecken / dat
 wy sten met wat kraeuwels van voeten dat sy ons nae ghaen / en wat booz
 wolle sacken en ysere hantschoenen / dat zy aentrecken? Wat ghetren dat zy
 lesen? wat koocherkens dat zy in heuren mooztsack draghen / en met wat reet-
 schap gestoffeert / om de vrouwen den baert ende de mannen de keel af te schee-
 ren? Hier meynden ick dat mijn maet selve begonst dul te werden van upt-
 baren / als ick wel metten eersten dede / ende en verstonde niet al / wat hy dus
 (ghelijck als buyten Westen) praectede: Dan hy begon het ny soo plat uyt te
 legghen / dat het den botsten van alle dese toegapers wel verstaen souden heb-
 ben. En de Bewinthebbers wisten het al te mael mede wel / maer men moest
 somtijts malkanderen wat oeffenen / en soo voort. Noch sepe hy / dat onse
 Stuypluyden daerenteghen weder een huytgen in Vzabandt en Vlaenderen
 souden moghen gaen verdienen op heur binnelants vaerders / wits dat de
 Halfwaecken op onse Oostindischvaerders / sonder ghelt / en alleenlyck uyt
 Liefde de Dins mochten dienen: Swerende daer neffens / soo swart als ket-
 ters / dat sy gheen Schepen afloopen en souden / of ten quam-er toe: maer
 of sy niet seggen en souden / als de Dupnkerkers weer in zee quamen / Schip-
 per / wy en willen niet bechten / wy zijn Meenist / daer en wilde niemant bozgh
 booz blijven: En daer laghen wy dan mette seplen booz de Mast / en soo wel
 tlaeghs / als of de grootte Raae wytte ketting gheballen waer. Goe Man-
 nen / tis lang ghenoech. Komt de Schout / soo sal hy mijn praet stoozen / niet
 als had ick de waerheyt ghespaert / maer te veel volcy om d'oozen vergaert:
 't Is best dat ick mijn Waerdin besoeck wat my die al seggen en koochen sal:
 maer ick en wil geen spec eten vande swerte Verckens / die ait yt mijn Vaers
 thuyt omwyoeten / en die niemant ringhen en kan. Als heur speck noch
 niet heur Franische messen tot bincken gesneen / en op haer Engelsche koolen
 gebzaden ware / soo wilde ick het noch wel al heet al warm / den dupbel of de
 rasende honden boozwerpen / maer gheen menschen niet. Daer baren wy
 heen. Goen dagh / en moy weer / en alst hard waeyt soo past op de wint.

N A E - R E D E N.

Toest wat / noch en schepen wy niet. Ic sie wel dat den eenen Heu / den an-
 deren Hola / den derden Haha sepd. De verstandige sullen ny van selfs ont-
 schuldigen / dat ick haer 't onverdienste onder den gemeenen hoop met eener
 selbige.

selvigen boender geschzobt hebt. Zy weten wel dat een bootsman geen hoofsche tong en heeft om een pegelijcken 't zijn te geben/dat is / de quade te verschoonen/ ende de goede tot inden Hemel te verheffen. De andere hoorz ick al te wel/ beklagen sich deerlijck/dat ick haer Oudzre scheinne/ en 't verhozgene ontdecke/ Cleste doe ic al willës wat 'teerste aengaet. Nieman en is hier ge-eselt/dan die geern selve 't Hepligdom ware/en behalven zijn eygen oudzre het Heplige schent/ dat hy bedient. 't Is lang genoeg van Palmensondag af den Esel getrocken/en verre genoeg inde Kerck: tis hoog Paesschen om op den Jurijder te dencken. Niet als de hobelingen van deser werelt/die voor haer Heeren allerhande krackeen aen vangen/ als of sy daer mede grootelijck gedient waren/maer als discrete Dienaers van een Coning/wiens rijk van deser werelt niet en is/ wiens eer van onse eersucht niet ge-eert/ maer onteert wert/die wel veel Pluymstrickers en montdienaers onder sijn gebolg heeft/maer niet onder sijn gesin. Weele meynen dat sy sijn besolding trecken /maer den Dupvel verschieft het gelt. 't Is wel waer/seggen sy/dat het onder veelen so toegaeet:maer gy lacht er mede/daer men om behoort te schreyen. Warmhertige backsteenen! en waer zijn uw tranen doch? ick geloof uw de oogen so vol hangen/ dat gy of niet en siet/hoe de Dupvel met uw lacht/dat hem de oogen mede tranen/sien de dat ghy walhanderen met sijn liefelijc swartsel so leelicken begruypst en bekrupst al of hy het selber ware:of dat gy uw door de schemering laet voorsnaen dat hy niet uw wpt medogentheyt mede huplt. Also de Schilders wel seggen dat de huplende ende de lachende al eene gr im trecken. Laet op dien Schalc/dat hy u neffens sijn kolen sijn tranen mede niet en verkope booz lijnsaet-olp/om de verwe me te mengen/op dat de Schilderp immers vast houde. De Crocodijlen kommen om haer aers wel huplen/veel meer dan desen ouden bedziager. Laet een bootsman wat lachen/die sonder aygn niet schreyen en kan:laet hem de vrydom van zyn mal-bziesgenieten. Maer gy die de Zieven van Wijsheyt inde boozst draegt en 't zegel op de tonge/en a beyd-er selven niet toe/dat een deerlijcke saer oot bespottelijc met eenen zy. Speelt so seer met u Conscientie niet/ als of gy God/den Dupvel/ende de Werelt teffens bedziegen kont. 't Grootte dar vande Kerck/dect wel veel/maer en smoozt het niet al. Ondertusschen sijn de trouwe Dienaers te beklagen/die met haer sevenen so veel niet en konnen uptwischen/als eenen Schoozsteen-veger kan vuyl maecken. Ja/maer ondertusschen en krijgen wy geen recht. 'Tis u schult dat gy tot geen andere viersehaer gaen en wilt/als daer 't bonnis te vooren gesmeet is. Waer sullen wy dan gaen/daer men de questien verstaet? u eygen Overicheyt/die sich tegens alle de wijsheyt van de werelt staende hout/die de Rechten en Rechters/daer wy alle na leven/breect en maect kan die niet haets genoeg vergaen om de verschillen wijselijc te stillen? Ja/maer het sijn geestelijcke saeckē:die veropschen een geoeffent verstant/ende en willen van alleman so niet gehandelt werden. Ist datter geoeffende verstanden toe bereytschen/die en gebzekender mede niet. Ende en wil het van alleman niet gehandelt werden:waerom dan alleman in d'oozen getuyt een wetenschap/diem en of niet begriypen:of swel ontherē kan/maer de Crigelijcheyt en is nieuwers mede te stillen:al boodmē haer schoon d'overwinninge. Sy wil noch al meer hebben. Laet u Wyzman in vrede/en stilt u eyghen kraeckent wijfen kuytende kinderen. Niemant sal voor een ander instaeen Ja/ist weer aen / die liefde dwinght wy mijnen ebeu-naesten of d'arme kinde / niet te verlaten

berlaten: sy hangt my aen den hals / en berkracht my mij n gemoet. Ic geloof
 niet u. Maer hoe berkracht u doch de vrouw / dien gy selfs het wilt in de bee-
 nen gheholpen hebt / die u uyt slechticheyt haer trouw ghegheven heeft / niet
 merckende dat gy niet haer welbaren / maer u eygen wellusten soecht: dat ghy
 beyde met u eygen en socht haer conscientie speelt / alleen om uwen warsucht
 te voldoen / al waert met haer ober bergh en dal / uyt haer moeders huys wegh
 te voeren / en dan onder de vzeemde verraderlijck te berlaten. Dus gaet het met
 den eenen Gesel. Den anderen roept weder hola / met de zijne / en seyt: Ten is
 ons leven onse alderminste gedachte niet geweest aenden Stock te ternen / of
 anders als Hyns te laten wapen: t welc gy hter aen onse opinions verschillen
 wilt vast-binden en na-leyppen. Ick geloof het met u / en verby mijn dat ghy
 nu verstaet / dat de eerst-geboorte beter is als een back gruiten / en wijser ghe-
 worden sijt dooz d' onderbinding van ouwen tyen / doen de beesten spraken / en
 uyt een menschelijcke nydigheit haer eygen vyphet verkochten / aen de geen /
 die haer wederparty uyt het ghemeeene gras dreven /

Den t' Veert met Ruyters hulp het Hert sloegh uyt de Wepde
 Veroolghdent zijn Ruygh aen Coom en Sadel beyde.

Maer ondertusschen hebbender van vele aende Walle wagen of aen de leege
 wagen gheloopt / niet wetende waer zy henen trocken / of wat zy op hadden.
 Laet ons booztaen niet meer zo lichtelijc met yemant inspannen / en om t' ge-
 felschaps wil na Roomen loopen: men komter ten lesten onder te qua Christe-
 nen. Laet ons dese seef en het schuyms-paen inde hant nemen / en malkander
 doen en dencken siften en schiften: Want den Duyvel en verschpnt niet meer
 in persone / als alleen te Roomen / en dat noch vermomt. Het zijnder al veel
 met dien Veerman gescheyt. T' waer goet / wilden of konden zy in tijts een
 ander schip overspyngen / en booztaen t' slechte S. Pieters haer water onder-
 houden / sonder meer so lichtelijc een vrent buyt na te stuppen en niet te weten
 wat lant datter booz steven is. Wy zijn selfs wijs genoeg / so wy niet al te wijs
 en willen zijn. Of de R. W. streeck recht of krom geteekent wort / en evenwel
 op een uytkomt; salmen daerom malkander de zee verbieden? Hoe volkomen
 dat de Musijck is / wat meester salder nochtans al de tonen goet maken? De
 Noten zijn wel genoeg gestelt / maer wy bzekense so kleyn / dat niemant het
 getuyreluyt verstaet. Ja / Maer dit zijn al de praetgens / en om een eynde van
 de saec te hebben / so moestmen t' Schippers gilde vergaren. Kinderen / wat
 een huys sou daer leggen: als een Hoo-schuyt: ende de Paelde te vinden wesen /
 als offse de Duyvel in t' Hoo gesteken had. Men moet wel wat disputeren /
 maer niet opt puntgen van een Spaensche Paelde / niet om van vanden
 vzeemde / en van vzeemde vranden te maken. Ghy weet selfs wel te seggen / dat
 de krijgele bootsen onder de jonge Maets nieuwers anders toe en deugen / als
 om malkanderen te terge / de leden rat te houden / en by eenen misgreep de hals
 te bzekien. Daerom / indien de Vaders onses Vaderlants dit hoog-klimmen
 niet en matigen / ende de wijse Stuypluyden van haer malle kinderen niet wat
 Ieger by de eerden houden; zo salter me gaen / als mette pberige Wep-luyden /
 die de steen-bocken inde ongebaende klippen na-jagen / en in plaets van twilt
 te hangen / haer selben berliefen. Daer staen wy dan en kijcken met een monde
 vol tanden tusschen duyfsent abrupten en duyfsent absurden / duyfsent spitzen en
 duyfsent spotten / ende en weten niet meer den wegh dien wy heen ghekomen

zijn/dan offer ons de Duyvel met den hayze geboert hadde/ ja komen also by de Collen ter herberge/ eer wy het dachten of waenden. Laet de bocken ende bergen met vreden. Lust juw immers te jagen/so keert hier benede de swarte Swijnen uyt het koren/de vanden van 'menschelijcke gheslachte/de nieuwe gheprofesside ombzoeters van die Heeren Hoven / die wel geen dagh-huyz en reekenen van in des Heeren Wjngaert te wercken/ maer by t'afsterben van den Rijcken Vader ten minsten een kint ende een kints gheedeelte na haer sleypen. Hoventers die als padden aende beste bloemen sitten / en haer senijn al vzoegh in de jonge bol schieten:daerom zy ooc niet te hergeefs als een pestilentielle Lazarie / uyt de bloepenste Hoven bande werelt gebannen zyn gheworden. So vza en hadden zy de Lelien niet aen de wortel gesteken/ of sy en bliessen uyt / dat heuren * Priapo beyde Cert-vruchten en Boom-vruchten van rechts wegen toequamen. Wat Duyvel isser oyt naecker of onbeschaender uytte Del gekropen ; of wat Charlatan heeft oyt opentlijcker met het volck gespot / dat hem zyn buyl smeer booz sijne salbe betaelde ; als desen Scharlakenen Cardinael doet / met die hem zyn Meesters ronde wercken booz welriekende zeep-ballen afkooopen/ en betalen se met heur eppen vryheyt ? En dustige gasten soumen noch een stoel met ven kussen setten ; ba heur epghen speck boozsetten. ba dats gezyceekt van een varend ghesel.

* Matroos is niet al buyten westen. Den Trompetter vanden Paus van Roomen ende geen slechte boeren Lulle-pijp : maer den Mont,Tong, ende Tolck van syne H. selve,den Cardinael Bellarmijn, heeft geschreven, Tractatum de Potestate Summi Pontificis in temporalibus,van de Paus Macht in't wereltlijcke, ghedruckt tot Roomen by Barthelemy Zanetti in't Iaer 1610.ende in't selve jaer den 26.Novembris,is herby Arrelt van het Papawen Parlament van Parijs op straffe Laesæ Majestatis,van geschender Overigheyt verboden by sich te hebben,yemant mede te deylen, na te drucken of te verkoopen, als inhoudende een valsche ende verdoemelijcke Leere, streckende tot omkeering van alle hooge Overigheden van God in-gestelt, opruying vande Onderfaten tegens heuren Heere,ontrecking vande gehoorfaemhey, aenporring om yets te bestaen tegens heuren Staet ende Persoonen,ende d' algemeene rust ende vrede te verstooren, &c. Accordeert my die Noten eens ghy soete Brabantsche Guychelfluyten, die juw pijpen aen t'gemeene Volck heymelicken verkoopt, dat den tijt ofte t'verfant niet en heeft om na te speuren,met wat dubbele leyflaghen dat ghy juw Italiaensche aenlagen op zyn Spaensch uytvoert om de Koningen uyt haren stoel te stooten,en selfs daer in te gaen siten. Dat is immers wat anders als Predestineren, daer nochtans ghy geestelijcke personen van allerley ghedrocht eertijts onder den anderen wel soo heftigh om gekeyen hebt dat het hayr stoof, en noch malkanderen 'tvel wel om-blooten souwt,ten ware juwen Roomschen Vader wijser ware geweest en wel voorfien had,dan van sulcken plochayren om de Voorfienigheyt Gods, de schaepjens geen wol en souwen vergaren, als zy wel van d'andere punten van Religie doen, maer dat hetter soo kael me afloopen souw, datmen in plaets van in't Schaerlaken,ten lesten mette naeckte billen soude moeten loopen, dat dan een groot schandael sou wesen voor alle de Donne da bene ende de Monsignori Revirandissimi Card. con reverenza,&c.die te Roomen het Heylige der Heyligen bedienen.

Dus soo sloopten sy het blot/
Sonder ancker/tonw/of slot/
Om de Collen en quae Wjben/
C'zeerwaert in te laten dzyben/

Met de weer-en ware-geesten
Smooren in haer twist-tempeesten.
Slypt het niet? en is het los?
C'stercke beeft dat is den Os.

't is van houters onghekorven :
 Waer het beter r waer bedorven.
 Den Timmerman van Rotterdam/
 Daer het ronde Boot afquam/
 Om dat hy t'oneffen ginde/
 Cruyp en quasten ginck besjide :
 't ander die uyt Switserlant
 Dreef op 't Boot in Engellant/

Om dat hy aen 't warre-garen
 Vande Duppel dorst vergaren/
 Set men vepd booz in de Hel
 By t'Roeks barnhout niets te wel.
 O ghy Rechters bits en plomp/
 Loopt heen kruppen inde Pomp/
 En de Klap nae juw te halen/
 Van juw Meesters klepne faelen.

A F - S C H E Y T.

't eerst en t'laetste dat ick sabber.
 Jonghe flux loop hael de Swabber
 Deeght uyt dat qualijck staet/
 Soo van my als van mijn maet.
 't is vergeefs het Mal te vzoeden.
 En de wijse gaen te hoeden.
 Steecht den Kupper en den Kock/
 't krijt en kolen in haer rock/
 Dats het booz de gnade berghen.
 Om de goede niet te terghen.
 't is ghenoech ghebaenepoot
 Soo men slechts niet kareepoot.
 Niemant gheeft om t'zijn om beter/
 Als waer t'les van Sinte Peter/

Niemants Dalts-rock staetter moy/
 Als die blyft by d'eerste ployp.
 't is al kleyn ghenoech gheueven/
 En den Drees zijn lust bedreven/
 Die het Liedgen sonder eynd
 Inde malle wereld seynd/
 Daer zijn vaer is aen gestorven/
 En ons keel al half bedorven/
 Zoo men doen van mal en vzoet
 Eeuwigh bekrackeelen moet/
 Sal men t' segghen van de wijven
 Oock al moeten deur gaen drijven.
 't waer een Liedgen sonder end/
 Daerom ick het hier belend.

En bid / * Verloft ons Heer van God-geleerden haet.

D'ouwe brug van den Paus tot Ziel-en Land-herraet.

* Ghelijcker niets en is, of t'en was. Alsoo wert hyden t'oude Spreeckwoort vernieuwt,
 Libera nos Domine ab odio Theologico, AMEM.

uyt t'Hantwerpen

Inde Druckery vande Almanacken des Iaers 1612.

Den Zucker schenckt u noch dese Thesen/
 Om booz u Wijf in 't Latijn te lesen/
 Indien zy knorde/dat ghy u ghelt
 Aendesen Malbrief hadde mis-ghetelt.
 Maer past het doch niet te vertalen/
 Om niemands Priesterchap te behalen.

Incipit Theses veridicæ de Ludificatione Hominum, quas gladiatorio auspicio, D. Quidamus Artophagus Propheta Panivorus ac Poëtamal aureatus pro Decoctoratu pro & contra, publice convellem das prostituit, in auditorio Morologico fecundissima scho- læ Meneniana sub præsidio D. Scapula Vapula, Ordinis Fratrum Ignorantia civilis.

Item Theologia Theatrica
 Ecclesiæ Sciatica,
 Piscatio pyratice,
 Hæreseos venatica,

D ij

Pro

Pro animâ erraticâ,
Chatonti fert viatica.

Item Aretologica est ars Phantastica,
Non Ecclesiastica,
Multó minus Scholastica.

Definitio.

Antiqua Comici Ludificatio, quod DII HO-
MINES QVASI PILAS HABEANT,
hodie fiet mera Antonomafia. Quara; Quia

De bene vivendo jam, questio nulla movetur
Inter Doctores: multa inter Decoctores.

Conclusio,

A bove ad afinum.

Coroll.

Ridere Stultos qui vetat,
Is sacra cum fastu crepat.

Aliud. Non efferatus impetus Tyrannorum,
Nec infidelis Principum clientela;
Quantum impotentum bella sacra Pastorum.

Dats immer gelatijnt voor Wijven en Geleerde.
Dien den neul-wijzen Dzoes het Warre-bzaghen leer-
de.

Objectio. Ars non habet inimicum,

Dan mijn Heer Broer onberstand.

Responsio. Dixit idem e vico in vicum

Ajdende

Rijdende dooz 't gantsche Land/
 Nullo jumentu ad jumento,
 Een Gabauwen malle Waghen/
 Factus novo experimento,
 Om den hongher te verjaghen.

Pro & contrá aurigabat
 Over steven/ over stupz
 Qui clam intus remigabat,
 Als waert Archimedis cupz.
 Impostorum stipe & laude
 Loonde 't malle Volck verwondert/
 Nom compertâ frungi fraude,
 Doen men schreef een min als hondert.

Dixit idem & ante hac
 Gheerbliet uwen Almanack.
 Dico ad idem è vico in vicum
 Roepende dooz 't gantsche land/
 Ars non habet stultè amicum,

Dan mijn Heer Broer onberstand.
 Objectie. Maer wat roept ghy doch zoo koen /
 Tantâ Doctorum copiâ ?

Solutio. 't Hof dat had een Check van doen.
 Tantâ Stultorum inopiâ.

Want het lant sreeckt nu vol Wijse
 Qui nil nisi altum sapiunt :

En als waer't een toover-wijse
 Nil præter muscas capiunt.

't is al om een Dus of Zoo/
 Of om 't malle Boonestroo/
 Vel de lanâ caprovinâ.

Dignâ pessimâ latrinâ.

Den Timmerman van Rotterdam/
 Daer het slechte Boot af quam/
 Daer met hy de malle Werelt/
 Als een schoone Seugh ghepeerelt/
 ¶ ij

Om

Om end om heeft omgheleyt/

En haer gronden afgheeyt/

Gheraccke op een Nae-noen daer hy niet was ontboden/
 En sagh hy een vergaert t'gheselschap vande Goden/
 Op een verheven kluyt/ daer van zy konden sien/
 De kluchten en t'gheboots/ die onder ons gheschien:
 Hoe dat-er niemant is/ die machtigh van zijn zinnen/
 Zijn medebroeder kan rechte haeten of beminnen:
 Maer als een Spen-sworm al t'samen blijven hanghen
 Om een/ die ons met schijn van Deyghden heeft bevangen:
 En dan op t'wijs advijs van Buzman en van Wijf
 Gaen wreken met ons bloet al zijn Hoofdigh Ghelijf.
 Hy gheeft ons een Gondas van repne konsciency.
 Als een Medeas Hemd/ en zielen pestilency
 Met dit gheschildert schilt der sotten toeverlaet/
 Verdedichtmen zyn schand/ en crijghel onghelaet.
 Het heet de eere Gods/ t'decksel van alle potten/
 Daer me de Duybel doet zijn Crijgherst samen rotten/
 En Broeders onder een/ om t'cheben van een stroo/
 Doet klieven gants van een/ en om een Dus of Zoo
 Coppelt haer aen t'ghevecht/ en raept dan bly de stukken
 Der Sonen/ die haer Daer den grijen hals doen bucken.
 De Waerom van de Crijgh werd dan te laet bedacht/
 Als hy om sijn bedrijf/ en onse Scheuring lache/
 Die ons op desen dyl voor Gods Cer leerde Streijden/
 In plaetse van daerom nae d'oude Leer te liden:
 Die/ wat hem niet in als toe-stemt/ zyn Vpand heet/
 In plaets van wat ghedults om Broeders Genicheed'.
 Wy sietten aen een Disch van allerley goe spijzen:
 Den eenen eet met lust/ den ander met afgrijzen.
 Vijs/ ist niet van juw tant? wat pruyt ghy int Ghelagh?
 Jae/ Moer heeft my gheseyt dat ick t'Zoo niet en magh.
 Dit weeght d'een d'ander toe voor een last consciency:
 Maer haeldese t'ghewicht van een blat Patiency/

Wy

Wy fouden 't grootste Schip daer me te gronde laten /
 En S^{te}. Pieters mes/ met Malchi ooz laten staen.
 Want zoo-m' om Dus of Zoo de dijcken magh gaen breecken
 Zoo weet den Dries den Stroom verlept aen dupsent beecken :
 Zoo-men dus tooghen moe ons Supberheyt om strijdt/
 Zoo werd den Dupbel rijck aen Blancquet en aen Crijt.

Dus herdachten al de Gopen
 t' Oozlogh van het oude Tropen;
 Doen Cris in haer Ghelagh
 Den vermaerden appel bracht/
 Vooz de schoonste der Goddinnen/
 Die den lieben prijs souw winnen :
 Dat de schoone Venus deed/
 Daer dat Griecken veel om leed.
 Dus besuyt Jan Alleman
 T ghedrijf van eenen Warreman/
 Om een Dus om een Zoo/
 Om het clieven van een Stroo.

Vive Vale, si quid, &c. en een slagh toe
 eer t meer scheelt.

Noch wat verklaringhs vooz t selve Ghelt.

Pisa eertijds een schiprijcke Stadt in Toscana/ daer by aende
 wegh van Livorno dese pael noch huydensdaeghs gheuoont wert/
 met meer andere visevafen.

Zwarte Zeehanen. Venetianen.

Yfere Verckens. Farrarsen.

Hierarch. is Hepligh-vorst te seggen/ als by exempel den Paus.

Abrupten en absurden. Strepten en ongherijmheden.

Priapus. Een onbeschaemden Thuyt-Godt by de Heydensche
 Poeten.

Dronwen

Donna de beene. Vrouwen met eeren/ of anders: Vrouwen gheef
wel/want gheven onder de Vrouwen van een andere tael een eygen
kunst-woort is.

Monsignori Revirandissimi Card. con reverenza, &c. *Mijne alder-
meest te her mannen Heeren Card. met oozlof/ etc.* Ick segghe te
hermannen/want zy/ eer haer den baert uytwaelt/van malkanderen
al ghewijst worden/ zo zy pers goelijck of wulpsch zijn. Cardinalen
moetmen niet heel uyt-seggen als met een Met oirlof daer by / want
het sulcke supbere vaten en gaten sijn datmer meest ober al met
staende masten inbaert / als die wel weten die in dat Heplige Landt
maer half bebaren sijn.

Den Timmerman van Rotterdam. *Erasmus.*

D'ander die uyt Switserlandt, &c. *Aconcius.*

Inde Thesen, *Dii homines.* Een out Doet sepdē dat de Goden met
de menschen speelden als oft maer Caets-ballen waren. *Hypden*
speelmen met God als oft maer/ etc.

Non effer. t'Gherijn van een Ouidam.

Noch t'bloedigh Sweert der woedende Tyrannen/

Noch t'bygheloof der weerlick' Overmannen/

Heeft immermeer de kudde zoo verstoort/

Als Herd'zen Krijgh wel schapen heeft vermoort.

Eris. De Twist-goddinne.

De reste is voor de &c.

Malle-Abaghen.

Willelmus - allard

Dat
de m
een
king
tans
stilt/
ders
selve
ken/
ren.
staen
hals/
mijn
neffen
my li
sp nter
Daer d
Walle
altijt
tzepl
habbe
en wa
wint
wilde
daer r
malle
deerly
rennen
dingh
goo su
vanden
dachte
was te
was di
mede r
te kom
ren ghe
dat sp d

Hout, maat hout, de malle Waghen, Daer van dat Lant, en Kercken waghen.

D Aecht ick het niet wel / dat ick al menighen Japick krijgghen souw / daer nochtans de haerffen wygeblasen waren / maer / Non fors, 't sal wel heelen / ende dat sonder littecken / dus doende leertmen malkanderen en sich selven kennen / al slaetmer blinde slagghen en mislagen / wat mocht wy oock overgaen / mijn quintslagghen by gheschryft te stellen / om de malle billen te geesselen / ick die Winckel van Wijsheyt houde / even gelijck een Doctoor die Hoop eet. Maer het Hof most sijn geck hebben / die den Hovekingh segghen souw / dat anders den Raets-heeren niet en betaemde / nochtans heb ick al menigen Mol de ooghen gheopent / ende menighen hont ghesilt / ende daer-en-tegen weder menighen mallen Mups doen pijpen / die anders hemelijck in 't Kroon sat en knabbelde. Dit konde ick niet doen sonder selve op de Malle Waghen te rijden / noch de vorderinghe daer van bemerken / sonder selve anberhoets al willens door het gantsche Land mede te varen. Ick gheraecte t'Amsterdam op de Wagen soo ickse vond aende Poort staen / gheladen met Stupz-lupden / met haer Wijben / ende sijfletten om den Hals / ende op de hoogher hand na de Hoofsche manier. Mijn docht ick had mijn volck ghebonden / daer ghebrack noch een plaets op de achterste banck neffens een Vrouw / die mijn Goedt-hart aen 'thoogher Boord settede / dat ick wy liet doen sonder arch. Daer waren wy al t'samen ghepaert / al en wisten sy niet wie de Hond inde Kerck was / of den Jonas van t'Schip. Ick voer daer de Waghen voer / en sou gheben dat de lupden gaben / ghelijck van alle Malle Wagghens varen : want beset gelt en is maer neus-wijzen werck / die altijt haer eyghen ghetp kabelaen / ende op eens anders segghen niet en willen tzepl gaen. De Paerden stonden en krabbelde de steenen up de straten / en babbelden het gebid / soo wel / dat ick altoos wel sien kon / dat sy niet Zee-sieck en waren / al waren sy soo magher / als offer de doot op ghereden had ; hoe de wint woep / de Kiel en kon niet waken / onse Boerman schein dat sy vliegen wilde / met sulcke lij-sepls aen 'tlijf / als oft een Poolsehe Kupter had geweest / daer reden wy heen / daer tveertjen voer ; bupten sijnde soo wiertex mijnen mallen brief (by ghebrack van een beter praet) te vert geworpen / die moster deerlijck de Fock upthouden / maer ick liet het mijn pytjen hoozen / want de rennende dwasen tonderrechten / of de loopende Esels te beslaen / is al een dingh. Op 'teerste blaetgen was het Mira. Mira, ende 't Land vol gercken. Bygoo suster en broers daer mosten wy by sijn. 't Blaetgen om / daer lasen sy banden ghekapt en Does / en begonnen al t'samen blijdelijck te lachen / ende dachten niet dat sy die waren / daer van datmen het speeltjen hertelden. Toen was ick wel verseeckert dat wy 't volck hadden ende de Wagghen mede / al en was desen noch niet soo herte beharen / daer de Zon benoorden schijnt / en al mede menschen woonen / dat hen vzeemt dacht / daer ick noch wel verhoopte te komen / in 't Lant daer de menschen geen menschen en de Dypfluy geen Boeren ghesien en hebben / het abontuertjen van onse reys / dat holden haer so wel dat sy daer van in de handen wzeven / al was het dat de wijben aende Kockstongh

tongh haer wat beynsde geargert te sijn / ende de mans haer bedenckinge
Wat namen op d'oude Kerck wpen / die op 'malle beest reden / maer dit wolk-
 jen verdween haest / mit dat de klare Zon deurbzack / daer de Hollandtsche
 Schepen eerst naer zeyden / zy hadden quantfups dat Ogel gheblasen / van
 daer heen af / was het al klaer ghesicht / tot dat den Leeser er weer het onweer
 sagh opkomen / dat 't sijnent op 't Land wilde waepen / daer om hy de Heeren
 Bewint-hebberen den Louf wilde af-steecken / met hulp van veel goede
 sliick-siende Stuy-luyden / dat sloeghmen soo met een schudde-bal over / en
 versuchteden eens over den smaet vande Heylighe Wimpels. Maer doen de win-
 den vande Vulte en Platte-kaerten (volghens der Lootsluy verhael) begon-
 den tegens den anderen aen te waepen / soo laeghen sy ondertusschen en dzeven
 in stilte met de Zeylen op de Mast / en verwachtte weder tot dat sy weer upt
 d'oude Louft begonden te scheppen / te vraghen / ende vol te staen / het arme
 Mepken brachte haer den wint aen / als oft een oude Kol hadde gheweest /
 daer op het Schaep dat neffens mijn sat / vzaeghe / of dan oock al wel / en ge-
 no ech gedaen was / als men een eerlycke Dochter soo ont-eerde / ende een goet
 huwelyck omstiet. Ich verwondert sijnde van soo een on-verwachte vzaegh /
 in sulcken onghesienent tijdt / viel daer op in / en om haer te helpen pzaede
 mijn eyghen mond mis / met te segghen / dat daer dan wel een opstecker op
 sinae-ken sou / bysonder als men wat verre daer mee in-gefept ware / ende het
 schaep niet wel met eeren een ander sou kunnen bevelen / dit waren al te
 harde redenen / daer ons volck wel bykans waghe-sieck van soude gheworden
 hebben / want op sulcken speel-reys anders niet als slappe kost en dient / daer-
 omme hield ick my voort wat leegher / wilde ick niet ghesthoten sijn / ende
 hoorde vast voort het speuljen vande Alkmaersche Jacht / daer ick om
 lachte / ende sy wel dol om gheworden ende ghekreten souden hebben / bysonder
 de wijben die haer tranen goetkoop gheven. Van daer voeren wy met een be-
 tooghden Locht / dan op rechte dan op kromme streecken na Leyden toe / daer
 men al de wijse vraghen van 't Land smeet / en op de blaauwe steen al het hooft
 vande liebe werelt af-slijpt / en som-wijlen 't stael mede / die dan de sneed quijt
 sijn / die willen d'aldercherpsinnighste sijn / ende als sy den heelen dagh op
 haer g t hebben sitten watselen / watselen / en 't avonts by haer gebuy-kiens
 ende ghevaerkiens op straet komen hallen / dan bevanght haer de Locht / ghe-
 lijk sy bebroncke luyden doet / ende willen dan terstont upt een wijfen in bal
 het Landt regeren / en de Heeren Wetten stellen / watmen voor Doctoozen
 hiesen sal. Dit doost ick niet segghen / als daer de zaek selfs voor my sprack /
 en dat mijn voorgaende schryven verklaerde. Daer renden wy deur over Delft
 na Rotterdam omme de Louf-houwers te zien / en daer een Patroon van te
 nemen / misschien of mense elders na timmeren souw. Daer sloech de Doer-
 man aen om op 't malle ghetp daer te wesen / dat alle uen bloeydt ; soo wy
 't Oberchie op de strate quamen / daer vlooghen de Lenen upt de Waghen /
 ende de geck leuterde los dat de paerden voort heen liepen / maer wierden weer-
 houwen / daer laghen wy hol bol / en mosten weder ons stucken by een rapen /
 wilden wy weer op-sitten / maer eer wy voort-varen souden / soo presenteerde
 men ons nieuwbake koekjens / met een lecker pan-ael vande nieuwe supken /
 ick die ghewoon was datmen 't Saerredam giuck om een pan-aeltjen / wiert
 met vraghen wijs / ende verstond dat den Duppel inde Kotte / Schie / en an-
 dere

dere haerten daer ontrent een bedrieghelijck maeksel van enghe supcken ghe-
 leyt hadde/daer de ael veel liever in-boozde als inde ghewoonelijcke. Dit was
 den aert van die visch/die gaern in-kruypt daer het gat nauwst is / en op alle
 gaten in-dringht / al sou haer het vel vant lijf stroopen. Als sy dan tot inde
 kubbe door-ghedronghen sijn / daer vergaren sy dan by een/ en groepen van
 malkanders sijn/ soo vet als flecken/en soo soet als supcker/voorz de lustighe
 broutjes. Ick die gheen kindt en droech/en wasser niet belust na/al preechten
 sy mijn het noch soo soet aen/maer liet de wijven met heur mans sulcke Cam-
 pernoeljen eten / ende ghenoechde my mette slechte Hupsmans kost. Daer
 quam mijn malle brief weer her voor/als een Speelman over Tafel/ende be-
 gon te singhen van den valschen hongher ende coortfighen doyst/den Califfen
 op het gat te britsen/dit klonck haer seer hart in haer reere ooren/ maer doen
 het soo laegh ebbe/dat de Baeckens van Pieter-sant begonsten upt te komen/
 soo was het hals toe/en loef aen/schizickelijcker mercken en bondmen op geen
 stroomen niet / men moster den pijper selver setten. Denckt eens of sy niet
 kozt en sweegh: Ick souwer wel een scheeps-toontjen onder ghesonghen heb-
 ben/ maer daer en was gheen ghehoorz/daerom slachte ick de vinck die al hoe-
 wel sy niet singhen en kond/ nochtans daerom niet te min en dacht / en over-
 dacht wat my op de oude Straetsche repse vertelt wierde/ van twee drie ghe-
 sellen/die mette stock van Sinte Marcus binnen der stede ende niet buyten hadden
 willen mallen (als oft het maer een lijnstantgh had geweest) en Ambassadeurs
 op haer eygen hoertjen werden / malkanderen bestellingh gevende / hoe sijse
 dapper om haer ooren kregen/ en aen de lijnstantgh verwerde/ als men na rijpe
 kennisse van saecken haer vrienden op een morgenstondt ontboodt/ om hen te
 laten sien/dat sy aende dichte Veneetsche kroylae verstickt/ende niet int Gast-
 hups van armoede gestorven waren / nochtans en hadden sy mede niet by-
 sonders/ of op een quae meninge verhandelt / veel min onminne tusschen ge-
 vrienden veroorzaeckt/ maer het was evenwel strijck en set ende int hol daer-
 mede: wat hebben dacht ick doen / de Zeehanen van malkandere noch al te
 leeren/ maer ten gashier gheen pas sulcken Register te trecken. Na een
 weynich pauseringh begon mijn maet wat lager te singen/ datmen de gesalf-
 de niet raecken en moest/ dit luden haer allen wel soet in d'ooren / hadde het
 deuntjen wat vervolghs gehad. My docht dat ick onsen schijver by Wisa
 weer hoorde vertellen / dat de Princen van die Landen liever een sterck ghe-
 wapenden byant hadden te terrigen / als een onbersoenlijck Monnickjen dat
 wat kaeckelen kon doen spreekken. My docht datmen op sulcke gesalfde kaeck-
 kelaers wel behoorde te passen/ dat is toe te sien dat sy geen heele vlooten op
 t lant en verspeulen/als sy so blindelingh het vier voeren/ja dat sy de gesalfden
 des Heeren niet en behooren te raecken / der Koninghen goedertierenhepde
 misbruycken of mette Leenwen te speelen/haer Heeren so veel qua wols niet
 te rockenen/ als alle de Vlamingen van Vlaenderen konnen spinnen ende de
 Wiritepenen van Enghelandt afweven. Dat sy die hier op een Ancker te lan-
 de gekomen sijn/ en als Martelaers aengehouden/ ende so eerlijck als de beste
 inlanders onderhouden worden / jae de Kudde ende de liebe Lammeren selve
 vertrouwt sijn/so weynich de geere erkennen vande welke hen dese weldaden
 geschieden/ dat sy den selven waert moghelijck den haet van haer bestebzun-
 den en naburige Koningen (van welcker noodiige vrientschap men sich ver-
 seckert

seckert heeft / met verpandinge van leeden ende steeden) op den hals soude willen laden / ende dit alles met een onwetende pber ontschuldighen / alffer dan een Calis sept / datmen sulche haetsen met een baecten teycken en moet / ende de stuyp waernemen / die moet selve nae de Woolewijck toe / ende leeren beter stercklijcken / nochtans en hadde sy in geen verkeerde sterre gekiecken / maer de oproerige Planeet van eenen voltuyden scheurmaker / als uyt een Boeckjen geleesen / sonder hem nochtans oopt inde handen ghesten te hebben / alwaert dan dat sijn marker het wederom inde rechten seplde / dat den eersten te wijdt uyt gebaren had / en sulcke saecken der Heeren wijsheyt bevoolen liet / die beter weten wat sy daer inne doen sullen als een heeten Matroos die eerst uytter zee komt kijcken ; Een eenvoudich Liefhebber van sijn Vaderland te Keltie ende vryheyt / die Put noch Galgh en boert / souw het met een loopent bonnisse al verhallen / en ehier een Pedantischen supbergeest / daer een Vlaemsche kalle / ginder een vryje Dries (Ick pber mede voor de vryheyt / maer niet voor de ongebondenheyt) die soo veel liefdes hebben tot het Landt daer sy aengehouden werden / als gemeenschaps metter gene dat sy derben moeten / sullen alle heuren moet uytmuypen ende al het volck sal moeten Amen seggen / Callens die haer laten voorstaen op den Delyphischen Driestal te sitten / ende den ouden wijsman die ober al in sijn Vaderlant was willen na- apen / en segghen plat-uyt / datmen elders mede goedt broodt backt / die het heure bermalcontent hebben / ende wel content souden sijn als sy het onse vermallen mochten. So veel dan dese Esels haer eygen eere te kort daen / dat misschien quantsups de eere der Keltie / als mense vergelijck by den hobaerdigen Esel van Egypten. Dus wepnigh kannen 't Heylighdom van het beest onderscheyden / en so swaeren saeck ist een uyl uyt de Kerck te stoen. Al langh gheuoegh aende wijse Tafel ghesantiseert / weder op de malle-waghen / mette malle-brief inde handt. 't Gelagh dat was de Zoeders geschoncken. Ons volck meynde recht na Rotterdam te rennen / maer 't ghetyp was verlopen / ende de draep-boomen gesloten. Dooz windt dan na Delft-haven toe / daer poortzen ende ketenen voor alle loef-houwers open staen / maer vonden daer wepnigh quartiers / so dat wy het wenden nae Schiedam toe / den beslickten Dyck langhs / onder wegh hadmen den Heer Hierarch by 't hoof / maer men ontdeckte hem den Krupn niet / als hadde het een Griexse Daep gheweest / ons volckjen selve en verfont haer eygen misterien niet / en wilden onder haer een man maecken / die so vroom voor 't Gulde Vlies gebochten had / maer 't wierd soo doncker dat wy malkanderen qualijck kennen konden / ende de Son gincker ober onder.

Sijn schoonder ooghen Berghen,
Achter de hooghe Berghen.

Doncker was het soo wy binnen quamen / ende de Paerden wisten van selfs de herbergen te vinden. Daer traden wy af beslijck en bekobt / om malkanderen wat ghemacks te doen / en ons Volck-vangers te doogen. Met eenen bande ghemeene saecten te vernemen. Wy wierden in een Kamer ghelept / die ober al soo gants effen en ghelijck gheschaest was / datter gheen blinde man soo veel onghelijcks souw konnen vinden hebben / daer een mugge sijn

sijn beentjens aen souw konnen hechten / daer verbzoolichte men ons mette
 geluck-salicheyt der vervolghde Halingen/ die uyt het rupine sou indenaeuwe
 supcken inwzingshen/ ende met haer machtigh vet den loosen lekeren Disscher
 spijzen ende verheugen; Niet wijser en waren de swarte Zeehanen in oude
 tijden/ doen den schalcken Disscher den Keysers als een koot-jongen met voe-
 ten tradt/ ende hen-luyden een Geestelijck-liedecken boozsongh van op d' adde-
 ren te gaen/ ende slangen te treden. Geluck-saligh was hy noch datmen hem
 den hals niet en brack. Geluck-saligh sijn sy die bodt sijn/ want sy sullen
 Esels booz Godt sijn. Geluck-saligh bedroggh leeft ghy noch? Men kond so
 stemmigh wijs niet blijven/ of mijn malle-bretes quam alweer booz de kaers.
 Daer soudemen den Artijckel-brief gaen raemen/ en niemant en wist dat **G.**
H. op spelde booz alde krackelen/ en quade mozcelen / meest vreesden sy dat
 d'**G.** niet bedupden souw / daer op ick antwoorde dat het een geprefen letter
 soude sijn/ doen sy dat hoorde vzaegghden sy my naer de **H.** en of het de Griec-
 se **π** souw sijn/ ick seyde dat ick gheen Griechs en kond booz geen Galg
 en vreesde soo langhe ick mijn Moeders tael niet en versaeckte/ doen begon-
 sten ons de Honden van onder de - - - - -
 mit wiert het Kalis-kindt op de Tafel gheworpen/ daer sloegh men nae den
 Man / ghelijck de blinde nae 't **E** doen. Hy sit opt Kussen seyden sy/ of hy
 fatter gaerne op/ hier slachten ick weer de Vinck/ en dacht al sonder sluyten/
 dat hy wel sacht op het Kussen sat die slus sonder stroo als een Kalis op het
 Krat sat/ en nu by haer als een Wenspiegel opt Wat sat; Ick verbeet mijn
 lacchen soo seer ick konde / want ick wist wel / wat erger-lijcke raetflagh
 datter op volgen souw/ ende namentlijck datmen de Lesers tot Bootf-mans
 gerken most maecten ende op een blinden Esel laten rijden/ sy verstonden dit
 Scheeps wel/ maer en pasten daer niet op / den mallen Ebbelingh souw haer
 wel de kost gheben en te voet gaen / en soo waert soo grooten pijn niet van
 't graeuw ghenarret te werden/ dat waer een eerlijcke smaedt daer mede on-
 beschaemde Monnicken den Hemel verdienen. In somma wistmen een leck
 sy wisten een Nagel-gadt / den rechten Serpente aerdt / houdemense vast
 inde Handt/ sy wzingender uyt/ houdtmense los sy kruppender uyt. Midde-
 lertijt wierdt het Kocks tijdt/ daerom die snachts den Esel niet en wilde rij-
 den / most booz-raedt van broodt doen teghens den aenstaenden Hongher.
 Wy hadden ons keur of wy onsen toespjys vande Koe of van 't Wercken wil-
 den nemen. 't is waer het was nu wel een vreedfamen tijdt / ten holdender
 niet/ en daerom konden wy het Speck wel op het broodt houden / maer het
 wierdt afghegeschast ende de Koe verkoozen / daer hadden wy den gantschen
 avond een langhe blaewwe praet van aflagh van 't Speck tot op de vijf groo-
 ten/ elck blies om 't sierst / hoe hy aenden ozghel gheblasen had / en nae ick
 aen haer malle praet rupcken kon (leugen moet het wesen) soo souden sy 't sel-
 ve Speck wel weder op vijf stuyvers moghen brenghen; indien men haer
 Schippers eens opperstuypluy vande bloot maecte/ sy souden d' oberbliffels
 vande ouwe vuple Disschoben wel soo raen vande plecht/ ende den overloop
 willen affschobben/ datter het werck van uytte naden souw navolghen / ende
 al 't overkommend water int rupin souw loopen / daer souw dan een huys
 legghen als een Hoop-schuyt / oft een Daverp-schuyt / als men den last souw
 gaen breecken en de packen openen / als sy soo doende den brandt int koozn
 E ij staec-

staecten / so souden sy immers de swarte swijnen wel daer upt keeren / daer quam dan van inde schuyt dat komen wilde. Na veel wijse wijse woorden / ende weerwoorden die mans en wijse malkanderen gaven / soo verdiende men ten lesten 't aclaet van Paus Lickebaert / daer van ick booz mijn deel genoech paste te raecken. Dat ghedaen sijnde / ende de Tafel gheleedicht / soo brengher eenen 't krijt ende koolen upt de sack herbooz / en begint daer stracks op de Tafel / met een loopende handt een soo schilder-achtighen Stadt van Jerusalem te timmeren / met sulcken Heylighen Tempel / sulcken wijse Gaet-hups / en al d'andze Dupsenderley nootwendigheden / daer hy datmen Ghelt van kijcken soude ghegheven hebben / ende en waerse niet op de Tafel gheschildert gheweest / sy en had om geen Koninck rijck van gantsch Westindien te koop gheweest. Ick heb de wijse luyden van een oude Griecsche timmerman † plat-boet / of plat-gadt / of ick weet niet hoe droes genaemt / wel hoozen vermanen / die te Saragossen in Sicilien ontboden werd / om de Stat te herbouwen / ende sulcke schildersche inbeeldinghen hadde / om steden af te malen alffer oopt sedert nae hem gheweest is ; sijn werck en was by dit niet te ghelijcken / bysonder inde ordinantie van het Stadt-hups / dat soo rechte tegens de Kerck-deur ober stond / als de Focke-mast tegens de gzoote mast doen mach / ende met sulcken pleyn tusschen beyden / datmer heele leegers tegens den anderen in slachoozden souw konnen stellen. Ick ende de Wijvers begonsten vaecht te krijgen van die malery / daerom snapteick booz heen nae de koop toe / en maecte een langhe Nacht / soo ick best kond / slapende Boeren / so waecken de Gansen / of recht anders soo het dan viel. 's Mozzghens een wpt booz daghe begond ons boerman te quaerten / en ons soo heftigh upt te porren / als hadder een fork in te nemen gheweest. Ick moft dan van de beeren / ende in plaets van Ghelt te geven / lieten wy daer Jerusalem staen booz 't ghelagh / ende betaelde d' eene schzift met d' ander. Met het opgaen bande Son ronden wy eenkloufs na Delft toe / singende den xliij Psalm, als oft wy beyde nuchteren en droncken hadden gheweest. Maer booz de Stadt komende / wierden wy ghewaerschout / datmen aldaer geen straetgerucht bande malle-waghens lijden en wilden / soo dat wy 't mersepl op den randt lieten loopen / ende soo stillekens deur-boeren dat wy niet eens totte vzoegh-kost affstijgen dorsten / daer wy van sommighe toe genodicht wierden. Daer deur sijnde hyste wy het weder inden top / na den Haegh toe / ende quamen 't binnenhof van achteren in / en reeden opt pleyn in een ringh rondom / ende op 't buytenhof van gelijcken. Alle de wijse Bonte-mantels die daer gingen wandelen sagen terstont wel / dat het een malle waghens was / weecken ons de straten / en laten de gecken heuren tuyl uptuypen. Ick sozghde geweldigh van after af gellingert of omgesineten / ende van mijn byunden bekient te werden / maer het bergingh wel / danck moet hebben den boerman / die sijn Ambacht soo wel konde. Daer vzaeghde doen mijn bysit offer niet meer mats upt het Boeckjen van gister avondt te leesen was ; daer sloechmen het noch eens op daermen het savonts te voozen ghelaten had / ende men gaf den schrijber groot gelijck / dat hy gheen Speck bande swarte Verckens Eeten wilde / maer booz sijnen goen dagh en mooy weer kreegh hy Hondert rampen / ende dupsent pestelencien / bysonder bande Wijven / die op de windt niet en pasten / ende selver wel quaedt weer maecten konden / booz die op haer lieve mans wat wisten te segghen.

† Plato.

Dat

Dat Lietjen was uyt / ende men souw de Prins singhen / d'eerste Reghels
 mochten deur den beugel / maer datter niemant ge-eeselt en was / als die selve
 gaern 't Heylighdom ware / dat en was te heffen noch te legghen. Wel heyt
 hier / of souw ons desen Kalis wel willen maerken dat wy op de malle-
 waghjen waren. Ja wat ons hier doch voortkomt: wech met sijn wijse woort-
 den / so en sijn niet waerdich te beantwoorden / of dat wy er onse wijs heyt te-
 gen souden stellen / hebben wy wat over daer sullen wy wel een advocaet mee
 sparen / sal ons wel te pas komen / als wy inden Haegh teghens de stuck sul-
 len plekten. Daer na toe dan en waegh daer niet / sulcke wijse malle-briefven /
 en over hoort daer mee. Mits redden wy binnen / doen wy het spul bus ge-
 braveert hadden / so slingerde wy onder de bangen poort deur / als hadde het een
 tweede Triumphante Poort van intree geweest / 't noord-eynde uyt nae zee
 toe / daer meynden sy altemalen een Romeyn-stuck aengherecht te hebben /
 bysonder de Wyben Triumpheerde meest / en lieten het hantjen over 't hooft
 gaen / en dachten dat het noch niet genoegh gedaen en was na heur sin / haer
 mans dat waren dappere gasten / ende een Esel was het / diese met sijn wijse
 malle-brief had willen Eselen / dat een Kalis noch al lachende wat seyt dat
 was hem noch te vergheven / maer veel wijse woorden teghens sijn wijser te
 boeren dat en stond niet te lijden. Ist landt vol gecken / hier / dat den Dupbel
 de passy of het Schaep den Herder souw willen preeken ? Wa soo / waer de
 Wereldt wel op een eynd / wat mach dit doch voor een Propheet wesen ? d'een
 seyde een dit / d'ander een dat. Deen een niet / d'ander wat ; Ick hadt my
 bykans verhoovaerdicht met dat de Wyben een niet van my maerken / ende
 de mans een wat / ende danckte den Heeren al stillwijghens vant bonnis.
 Met wees ons onsen boerheer de Galgh inde dupnen / en smet daer nae toe /
 ende daer moestmen sulck eenen te drooghen hangen / die half mal / half vzoet
 henlypden so 't onpas te waerheyt inde baerdt had willen wrijven ; my docht
 dat die wint gelijk als uyt een sack op mijn landt wilde vallen / maer hy en
 eyschte maer mijn malle-brief / ende stilgehouden hebbende / soo spykerde hy
 d'arme patiente komedie door sijn vier ooren / met Paerde Hoef-nagels aen
 een bande Pilaeren ende soo hoogh als hy reycken konde / datter de keekal-
 bers of herdoelde schaepjens niet by en soude moghen / en mijn Heeren / mijn
 Room ende de Kalissen met de beenen opwaerts / dat haer het bloedt in d'oozen
 schoot / soo moetense varen riep ick die haer handen aen de ghesalfden slaen /
 Mans en Wijbers riepen altemalen / Amen. En meynden dat sy die Gesalf-
 den waren maer sy reeden op de Malle Waghjen / en spraecken haer eyghen
 bonnis onwetende / mijn bysit vzaeghde wat voor gesellen dat daer ghesan-
 gen waeren ? de boerheer seyde haer dat het huys-breeckers waeren / ick vzaeg-
 de offer gheen mury-breeckers en hingen ? De Mans dat sy sulcke misdadi-
 gers niet en kende (soo weynigh dacht ick als ghy wy selven kende) maer dat
 de Constapels te lande wel soo een slagh van Gootelinghen ghebruyekten /
 dat soo genaemt was / doch sy en konden dat niet maer verstonden sich alleen
 op het kneppel gheschut / daer sy 't buyz wel konden insteeken / en dan achter-
 waerts deynsen dat het haer niet en stiet / of den baerd en sengde / dat verstant
 hebbende / badt ick den Doer-man dat hy onder den Galgh deur souw willen
 rijden als een tweeden Triumph-poort / maer het Wijsvolck hadden my lie-
 ver selver sien ophangen als dat te lijden / van daer dan voort na Zee toe / ick

en wist niet wat Kollery dat sy meer aenrechten wilden/ en renden wat alle de
 Paerden uyt haer vier voeten loopen konden/ dat het sandt als een roock tot
 inden Hemel opstooft: **S^{re}**. Pilers Disschers die haer pinckjen op 't landt
 haelden/ wisten niet wat dat teyken beduyde/ mit quamen wy ober de duy-
 nen/ ende op haer aen/ sy/ verwondert vande Wijven soo verkeert te sien sitten/
 kenden haer volckjen verstonde ende quamen flucks met riemen en bootf-haer-
 ken op ons aen/ en riepen onder malkanderen.

Houd Maet houd de Malle-waghen,

Daer van dat Landt en Scheepen waghen.

Maer daer en was gheen houwen aen/ al hadden wy al de dregghens aen
 strangh inde wielen ghekregeen/ Ick wierdt beschroomt van langher voort te
 baren/ soo als wy swierden van 't Zeebaert dan 't sande waert in/ en liet mijn
 selven achter af dzyppen/ sonder eens om de waghe-vracht te dencken/ mijn
 maet wilde my vast houden/ dan daer was gheen Karre aen mijn Paers te
 binden/ daer volden sy heen in een ooghenblich uytet ghesicht. Ick quam by
 de Disschers en vragghde haer/ wat Landt sy met dien gang beseylen soude
 kunnen/ sy antwoorde my indten het rechte kollen warē/ dat sy op dat Slot wel
 dzyppen soude 't Zeewaerts in/ maer waren het schijndeughden diebe Zuyd-
 Indien wilden ontdekken en van Carwijck 't zepl gaen soo wasser booz te bid-
 den dat sy int mallegat niet aende gront en raechte of van haer neus een dreg-
 ge maecte/ om d'oude Roomsche Fondamenten vant slot vanden ouwden
 Rijn/ op te vroeten nu dat de windt dus uytter Zee woey/ maer was het
 maer een Malle-waghen die simpelich haer gingh vermenyden/ soo konden sy
 noch lanck heen hollen/ soo haer het vuyt niet inde wielen ende soo int stroo/
 ende dan in haer selven quam/ eer sy er op 't rasende hontf-bosch de kiel uyt-
 seplen/ de Paerden de beenen ende haer selven den hals souwen breecken. Sy
 vragghden my boozt wat het booz een ghefelschap was/ ick seyde te sijn stier-
 lypden/ daer mede ick dooz het landt hadde gebaren/ met al het boozgaende
 wederbaren behalben dat ick versweegh (ghelijck oock noch doe) wat Ver-
 bergghens dat wy al aengesproocken hadden/ daer wy de Waerdte ende Waer-
 dinne te vrint hadden/ Desint quzdam.

Ghy bekenet wel dat den Esel 't Heplighdom niet en is / maer ick en han-
 del haer niet broederlich? Ick antwoordt dat haer bitterheyt wel verdient
 heeft/ eens dooz den Gesuyckerden Mostaert gelypt te worden/ sy selven en
 handelen niet bozghelijck; veel min broederlich. d' Oeffeninghe der liefden
 pryfimen seer/ maer ten gaet-er niet wyder mede als met de hooftsehe beleest-
 heden/ groet ghy mijn ick groet u weder/ al waer het tot den Nerden toe/ niet
 om eerbiedicheyt maer uyt eergiericheyt. Men schenckt malkanderen 't hert
 mette woorzen maer niemandt wil 't sijnen eerst leveren. Hoe komt het dat
 wy van eene selbige klare begrepen saeck wit ende swart seggen/ niet om dat
 onse oogken leugenachtich sijn/ maer om dat wy ons blindelingh laten berech-
 ten van die/ die wy meyden dat ons niet bedzyegen sullen/ ende ondertusschen
 ons niet dan gecoleurde bzillen op de neus setten/ wy en derben gheen steenen
 bloot kooppen/ sy moeten int Gout ende inde Foelie verbloemt staen/ wilmen
 bedzyeghen sijn. Dit komt van die liefde/ diemen nooyt lelyck en hont/ 't Wijf
 was soo scheel van liefde dat sy in seben Jaren niet had konnen sien dat haer

Man

Man scheel sack / die my lief heeft die heeft mijn Hondt mede lief / en daer
 baren wy dan heen en berdedighen malkanders schand en deelense onder mal-
 kanderen upt / als wy ons dan alle eben supber gemaccht hebben / dan en mach-
 men quanssups om der eere wille niet uptet Vaendel loopen / of van de Mal-
 le-waghen affspringhen of het Almal-vaesschaep verlaten / iffer tenwers een
 Schip int malle-gat te verspleen en hebt beyde Caep een Toozen ober een op
 't Lijf te jaghen / dan nacht ghy de potters die nae de bekende wegh vraghen
 en vzaeght noch malkanderen als-kacks raet en steekt malkanderen 't hooft
 inde sack / als dan de Kooop-man klaeght dat ghy het Schip moetwilligh /
 verspleyt hebt dan is de veel-stemmighe dwaes-heyt noch beter als wepnigher
 wijsheyt. Ghy vzaeght malkanderen raedt wie d'aenghenomen saecke ten
 sterckste sal dooz-drijven / maer niet d'onpartijdighe hoemen 't aengebangen
 oozlogh ter neder sal legghen maer al waer dit schoon alsoo / soo veroozsaecht
 ghy een groote ergernisse onder de eenboudigen / wie de veroozsaeckende ooz-
 saeck is of niet / soo salder immers eens dooz al een groote ergernisse wegh ge-
 nomen sijn / als men sal weten dat de ware Godts-dienst aen geen persoonen en
 hanght noch ghebonden is. Maer het spotten en is gheen konst / het sotten
 noch veel minder / want het de gecken niet laten en konnen / uw sottenne (op
 dat ick het geen waerder of swaerder naem en gebe) heeft ten minsten wel een
 spottenne verdient / ende u bitterheyt van doen gehad dooz de gesuyckerden
 Mostaert gesleecht te werden. Ghy selve zijt het die vanden heplighen dienst
 een Kinder-spel maecht ende om dat ick met mijn ooren upt uwe eyghen op-
 roerighe monden hoorde luyden dat het Landt 't onderste boven souw gaen
 eer een jaer ten eynde gingh / indien de Heeren Staten uwe Wijse wijse raedt
 niet en volghden / ende dat ick aen uw gelatich gelaet wel sagh / dat ghy diere
 volgende dooch den eenen steen op den anderen niet en sout laten (indient de
 helft des volcks met uw verstant) dat d'eere Godts in soo wanckel-baren
 weeg-schael hing. Daeromme heeft my de liefde (in d'uyterlijke neen) vande
 Religie / van mijn Vader-landt / en vant beste deel van uwe mede-broeders ge-
 porret / om den ghemeenen man te laten sien / dat het Landt al vol genoch
 van sulcke gecken is / die 't woordt Gods op den Tongh hebben / maer Dit-
 gilij dicht int hert.

Flectere si neque superos, acheronta movebo.

Uw trouwe mededienaers seggh ick noch eens sijn te beklagen / die met haer
 sebenen soo veel niet en konnen upt-wisschen als een schoorsteen-veeger kan
 wuyl maken / die om vreedes wille veel / ende al te veel van uw quaedt hooft
 vieren / en qualijck een by woort spreecken derken / om niet terstont by uw
 verdacht te werden / en dooz een verinjdigh / ende vervreemdingh van mal-
 kanderen een twees palticheyt onder de ghemeynte (teghens heuren danck) te
 veroozsaecken. Maer ick ontdeck het verborzene dat beter verhoolen waer /
 dit moet ick dese reys noch al naeckter doen / om dat ghy al u wuyl onder het
 Kercken dack wilt verbergen / om dat uw de muts soo dick is dat ghy 't niet
 en boelt hoe datmer op staet soo mo/ter een Bootsman komen die u de kruyn
 ontdecken sou. Laet ons eens by upt spreecken / soo wy de waerheyt kaulwen
 konnen / 't is u om de Heerschappye ende niet om den dienst / om 't aerdyck
 ende niet om 't Hemel-ryck te doen ? de verschelende diepsinnigheden sijn de

dool-hoben daer men 't proces gaern in verwerpen sou / om geen uyt spraek
 te lyden/ geen vonnis te hoozen/ ende met eeren geen rechtens te kennen/ dat
 eerst middel-matich/was dat is nu nootwendig geworden/niet om dat gy het
 nu beter verstaet als doen/maer om dat ghy het wyder insiet ende bemerket/
 dat een verdraeghelycke saeck wel onder goe mannen kan gelyet werden/ ick
 laet staen onder rechtens. Ghy sozgt alder-meest/ dat dienvolghende ghy tot
 mede-byeders krijghen sout/ die haer Christelijcke oberhepte gesag in kerck-
 helijcke saecken eckennen willen daer ghy u te hoozen niet als leenmannen/
 maer Dei gratia dooz Gods genade/ende sonder middel heet gedragen als Die-
 naers der gemeynen/hoe desen dienst allengs-liens in heerschapppe verandert
 over groote en over klepne (die haer selven vergapen aende ronde Conboudig-
 hept van S^{re}. Pieters Scheypen/dat sy vergapen haer mont toe te doen/ende
 d'ontfangen leere tot int herte op slurpen/ende d'oprechticheyt der eerste ster-
 luyden als erf-goet den navolgeren toefschijven) dat bewijst ons klaerlyck de
 onweder spraekelijcke onderbindingh van xv. of xvi. c. Jaren. De knechten der
 Koninghen sijn metter tijdt en metter daet geworden Heeren der Heeren/ ende
 woordt het Harnasch aengetogen hebben / om haer eyghen ondersaten/ nae-
 buyzen ende bynden quansuys ter eeren Godts en welstandt der Kercken / te
 vier ende ter swaerde te verbolgen / ende nooz alle bloeck vande goeden / ende
 waer-voepinge der verdructe niet als eens een klepne Heerschappptjen met Pa-
 pen plafoanck bevochten hebben/ende onder-tusschen met het blind inboeren
 der Roomscher decreten haer selve in gewickelt hebben/ in een onghemerckte
 slaverny/als oft sy haer vingeren inde Wolckenham hadden gesteecken / tot dar zy
 dooz de dracht en kracht vant boozgaende werck/tot pulber vermalen sijn ge-
 worden/d'achtinge der verstorvene is een draef/daer de stimmer nakimers alrijt
 op vrouwen willen. En quest in niet mette oude Zee-byleven ende blinde Kaer-
 ten/een gebuyck van xl. jaren en is daerom niet goet om dat het veertig Jare
 heeft konnen duynen/maer om dat het noch langer sou konnen bestaen/ende in
 rechten gegront is/ Ceulen ende Aken en sijn op geen eenen tijdt ghetimmeret
 vooz sy en sijn begaen/ of d'Overicheyt die het hooft vant Lant / ende verbol-
 gens oock vande Kerck is/die een Lit vande Kerck/ ende verbolgens 't hooft-
 stuck vandien is/ eenich of meenig gesag toekomt/ en wil niet betwisten met
 die een zijde gekoosen ende beyde haer ooren gestopt hebben/ maer dat weet ick
 wel/dat het u niet om 't punt vande Leere maer vant gebiet te doen is. Gy siet
 veel onweers te hoozen om niet in Zee te gaen nu gy niet vande Wal en wilt/
 dit salder uyt volgen ende dat uyt ontstaen als of het konst ware swaricheyt
 te maecten / soo souw enen Seck wel seben wijsen werck geben. Lupe luy-
 daer ghy uw sovbaten tegens laet verchten om haer in disciplijn te houden/ris
 maer een loosen alarm/maer ghy weet best waer de Stat swackst is/ als uw
 gelijck of onghelijck van uw Heeren gheschiet/d'eene reyse booz d'ander reys
 na/soo en beroept ghy uw niet op de hooge Overicheyt maer op dat deel van-
 de leege gemeente dat uw en uw saecken toegedaen is/als dat niet helpen mach
 dan vlichtmen uyt het eene lant van rechten in het andere/en meyn dat u hier
 geen recht kan wederbaren/om datter geen Kameren is die de naem van con-
 scientie

antie voerd/ hier is het daer uw de muts dick is. Hier is het dat ghy op de
 Walle-wagen rijt/ ende en weet niet wat dat ghy doet hoe veel beter waer het
 dat ghy uw eygen natuylijke ingeboozen mededogende Overichept erkende/
 in plaetse van uyt-heimsche/ en oberdacht dat ghy aen haer niet alleen schutts-
 Heeren maer liefelijche Vaders uwer weefdom gebonden had/ die uw als haer
 Echte kinderen vooz al de Wereldt doen erkennen/ ende uwe saecken vooz
 God belijden ende vooz de menschen verbedigen/ die uw soo lief hebben als
 haer Gogen-appel ende ghy soo nodich hebt als 't licht uwer oogen/ gy die in
 werelts saecken so blind sijt als eert mollen/ en so bedreven in 's Lants regerin-
 ge als een Snoeck op een Solder/ die wel een Jerusalem schilderen soude of 't
 doen niet seggen te volbrengen ware. Wat een herseckertheit soude het wese in
 onse Stat als de Kerck ende het Stat-hays maer een Raestel en soude syn/ onse
 vranden sage dat noode/ die liever hadden dat den straf onser Overichept in een
 Niet-stoc verandert ware/ op dat sijse kroocken mochten wanneer het haer be-
 liefde/ en de Woeren leden het ongaern die de ouwe pacht van veertich jarē niet
 en willē gesteygert hebbe als of tijdelijche vergonninge een eeuwighe erf-pacht
 waere. Het Palladium van ons Tropen (so ic in de Docten versta) en is geen
 oprechte gesepte mast/ die over Dypsen ende Stadthysen de blagghe voert/
 daer geen Matroos op-klimmen kan/ maer het is het Euangelium des vres-
 des: ende de wijsheyt der gener die Godt als sijne stede-houders ober ons ge-
 stelt heeft/ ende dienvolgende her-eert heeft met den naem van Goden: pietate
 & Iustitia, principes Dei sunt, dooz Godsaligheyt ende gerechtheit werden de
 Doyssen tot Goden; dese twee Handen moeten malkanderen wasschen/ maer
 de ene moet de rechter ende de sterckste sijn / sal het wel gaen. Moysses en sal
 Aaron niet met het volck laten begaen/ ende om het Kalf laten spelen als of
 hy daer niet in te seggen en had/ maer voorkomen met sijn wijsheyt der verp-
 verde Superstitie der Priesteren. Dese moeten wy de Handen om hoog hou-
 den/ sullen wy ober winninge tegens onse vranden bedechten/ dese de armen bes-
 swijckende so beswijcken de beenen van ons gantsche Lichaem / ende dan en
 sal ons noch heyligheyt vzoomen noch supberheyt ontschuldigen / om niet
 weder als ellendige slaven Lijf ende Ziel soo van ons als van onse kinderen
 ende nakomelingen/ onder 't oude jock te moeten buygen of gevangen te geven.
 Maer om dat het uw niet nauwen wil en gaet/ soo sout ghy gaern uw Vaer-
 tot Vasaert en uw selven tot Hoere-kinders maken/ behoudens uw Priesters-
 schap. So en weet niet wat uw nut of schadelijck is/ niet meer: als de kin-
 deren doen die een mes begeren. Ghy drijft dat uw broeder drijft/ en uw seg-
 gen is uw Wijse seggen. Dese stemme vergadert maken een onweder-spreec-
 kelijcken Kercken-raet/ diens bestuyt v' Overichept heeft uyt te voeren/ ende
 't beste deel des volcks te gehoosamen / willen sy anders supbe leden vande
 supbe Kerck sijn. Een geleerden Klapper onder ongeleerde ja-vacers draeyt
 van al dit spul op sijn dympyjen als een Obte verhaoper/ sijn schotel doet/ en
 daer en heeft noch Overichept noch gemeente tegen/ als het Pilatus soo ghes-
 schreeven heeft. Ic en voorseg uw geen toekomende/ maer vertelle uw alreets
 vooz-ede dingen. Men enckele lappens leert den Dont Leer seten. 't Gemeene
 volck dat niet dan de koest van alle dinghen siet/ ende niet dypsenderley win-
 dels sich laet blind hoeken. Als het een Leeraer van een verheven gestoelte/
 in een stemmige vergadering ende in de oogen der bysittende Overichept selve

den wille des oppersten Welgebers hoozt verkondigen / soo is het haer koeck
't onder-scheyden wien van heyden 't meeste gesach toekomt / of den Heeraut /
of den Luytenant / of dien dier het woort voert / of dien die den staf voert :
d' oogen / volgen d' oogen / ende 't herte volght die heyde : dus ingenomen sijnde
ist haer noch meerder konst 't onder-scheyden of hy sijne last niet te buyten en
gaet / die hoe hy het oock kalt niet weder-sproocken / maer de woorden uyt
sijn mondt afghe-luyfster werden. Den mensch dan sich selven by 't volck
dus verheben / ende (by maniere van spzecken) bergodet vmdende / soecht
sijn waerdigheyt staende te houden op kosten van sijn Overicheyt / en spzeekt
van schuldige plighr ende gehoozsaemheyt der onderdanen tegens haeren Heer
niet dan by omsichtighe vooz-waerden / als het dan op hem oock aenkommen
sou / sijn meesters te moeten erkennen / dan is hy sijn persoon halven schoon
in woorden ende milt in beloften / maer vermaent sijn ghemeenten onder tus-
schen van Godt meer te gehoozsaemen als de menschen / ende niet te wijcken
van 't gene hy hen opleght daer onder verbindende de eere Godts ende har er
zielen zalicheyt. 't Volck dan / dat gewoon is Dieghr te spzecken ende niet
te hoozen / Amen te seggen ende geen waerom te vragen / en weet niet waer
heuren Leeraer de Schoen dwingt / en bozgt noch al op het ouwe geloof aen /
daer hebben wy dan een wijde pooz : t sonder doorn of valbruggen openstaende /
daer dan alle Malle-waghens / Nacht ende Dagh uyt ende in ryden. Dese
Hoozt is het die men toe-metselen moet / willen wy in onse Stadt gerust slapé /
ende geen onraet van sulcke onrustighe nacht-gheeften op onse straten te ver-
wachten hebben / wy moeten wackere Wachters vooz de dieben / maer gheen
rasende Honden vooz de goede luyden hebben. Die gheene die haer leeren de
saecte soo verre niet gedacht en hebben / en metten storm berrucht sijnde ghe-
worden / mette hupfen gedreben hebben / sullen sich wel aen 't vaste Landt
houwen en der Wettelijke macht onderwerpen. Maer die niet voozbedach-
ten raed wel geweten hebben wat sy vooz hadden / als sy Varchens dzeben /
ende selven noodichst hebben gheringh te worden vooz het vpoeten / die sullen
meest hier tegen aen knozren / ende maecten de goede luyden wijs dat men se een
ringh vooz de Deus wil steecken / ende een swaerder jock oplegghen als bype
luyden betaemt / dat men hen luyden de vyzdom niet laten gebuycken / die selve
den Joden ende Turcken niet en wert gewepgert. Kinderen hoe wepnig kent
gy uw welgeboorte ! 't wert inde slaven en inde huyzlingen niet eens aenge-
merckt dat inde Kinderen geensins kan verdragen werden / den Ouderlingen
om min gekijfende gevecht der knechten / werden vooz des Heeren vingeren
aengesien / mits dat sy alle op des Heeren dienst passen / maer ober d' ongere-
gelicheyt der gener die hy vooz de sijne opvoet en is geen oogluypkinge : vande
byz gehoozen en wil hy geen gedwongen onderdanicheyt maer een byzwilli-
ge erkentenis. De stroomische dzift der huyzlingen en is geen vooz-schyzift van
ongebondenheyt vooz de Huzsigenoten. Wyzdom bestaet niet in een pegelijcke
welge-vallen maer int versozgen vant gemeene beste / niet in gedeelde krijgel-
heden maer in d' eendzacht van gebonden pijlen. Dat de rechte Liefde 't sa-
men bind en sal de repne Conscientie niet scheyden. Denckt dat ghy so groo-
ten Lidt vant Land sijt als of ghy 't Lichaem selver waert / ende wat een
wonde dat het sijn souw de scheuringhe van uw selven / had ghy uw selven so
Lief als ghy uw krijghel-heyt doet / ghy soud weten wat een Rijckdom dat
breede

vrede is / ende hoe weynich leerens dat de Heilige aen heeft maer hoe veel be-
 leuens. Ghy verdricht huyden soo veel kromme spronghen dat d' Apostelen
 selfs / voor uw Geestelyck Hof geen goe dingh-tael en souden kunnen spreec-
 ken: indien sy onder ons noch eens quamen te verkeerem / sy souden altyts in
 haer woorden te vangen sijn. Den raed Gods moet door onse grove herffenen
 als door een Teems geklepnght werden / sullen wy volleert sijn / inden wegh
 onser Zaligheyt / ende op dese onse schemerende kennisse staen wy soo vast /
 datmen het niet ons eens moet verstaen of gants niet daer van weten. Dit
 alles waere al goedt seght ghy / maer onder onse voorstaenders / daer sijnder
 eenige onder / die onse saecken niet alleen niet toegedaen / maer oock tegenge-
 sint sijn / ick antwoorde: dat het meeste ende beste deel 't uwaers is / ende het
 gantsche Lichaem 't uwen voldoen als noopt anders ghebleecken heeft / soo
 binnen als byten 's Lands; datter sulcke eenighe onder sijn denckt dat het
 niet onnoedigh en is gheweest uwen yver te matigen / door het bywefen van
 sulcke / die als goede Lantuyden met uw haer eyghen Ziel hebben byghe-
 bochten / dat hare Ziele noch eeniger maere dienst-baer is onder het jock des
 Pausdoms / ofte onghedonden inde inghebings hares Geests / denckt of niet
 uw Heersche tuchtingh / ende opfichtige Wijn-braeuwen / haer meer afghe-
 keert hebben alst wel behoorde / en of ghy de grootsche Heiligheyt aleggende
 sy mede de Babelsche Parrayen niet voort en soude versweeren / of sich vande
 drijvinghe hares Geests ontslaen / de Roomsche geheymenissen sijn genoegh
 ontdeckt / ende onse d'ochtige inbeeldingen sijn ons selven noch genoegh be-
 kent? Daer en gebreect maer d'afkeertighe ooghen met een behendicheyt
 daer toe te wenden om eens te besien hoe wy in Goddelijcke saecken schemeren /
 vertrouwt uw oock soo seer niet op d'uyterlijcke belijdenisse der Menschen /
 want sy sijn leughenachtigh en bedrieghen dan aldermeest / wanneer sy alder-
 meest schijnen te yveren. 't Sijn sozghelijcke Meesters die de krancke luyden
 so datelijcke hulpe beloven / d'ene die met sijn Chymie ende overtreckinge van
 Geesten het halve Lichaem doofmaecte: d'ander die den Zesetter maecte
 ende de stucken affsettede om de waerde van een Roe-klaeu / sijn getuygen ghe-
 noegh dat die de Tafel des Heeren wel in een Turckische geheymenis ende
 besweering soude willen veranderen daermede dat den voo:leuen - - - -
 gheweldigh besitter van Chunis onneginck ende met een weynich toeghe-
 maecte Roeken aen eenighe sijns ghesinde gesellen ondeelde / haer altemalen
 tot sich verplichtede / om niet den anderen te leven ende te sterven / dese was die
 de meeste Zeeroverpe der Turcken inde middelantsche Zee opghegheerck
 heeft / ende na sijn believen heersehende sijns grooten Heers bevelen met re-
 bereente int Koffer vloot / ende den Basscha vande Kasteelen binnen Goleta
 dwongh te blijven / tot dat hy ten lesten het ghelagh al teffens betaelde / ende
 sijn straffe ontfingh. Dese socht mede wel eenicheyt van aenhangh / maer
 geene borghelijcke vrede noch onderdanicheyt tegens sijn Heere. Dus socht-
 men mede een stemmicheyt der leere / maer geen Christelijcke Gendracht noch
 Wettige onderdanicheyt. Wy willen hier op der Werden de Boeken so naeu
 wt de Schaepen scheidem als of God hier namaels daer mede niet te doen en
 had / maer hy sal de Schapen noch eens moeten siftem / ende de supre vande
 onsupre af scheidem / wy schuyden de besmetting soo / dat wy van schrick der
 selve een erger stecke op den Hals krijgen. De Conscientie en is soo teer niet
 als men se

als men se huyden wel maken wil. ^{rech} **I**hs laet het haer wijs maken/ dat sy het sa-
 niet en magh / ja 't selve soumen van onse **D**oor-oude en oock mogen seggen/
Ten is om geen dus noch om geen soo geweest dat zy gepbeert hebben / maer
 om 'tonder schept van een ja/ ende een neen/ van sijn ende van schijn / van licht
 ende van doncker/ ten ware dan dat ghy het huydendaeghsche verschil hoorz so
 wichtigh hield als 't oude/ als dan soo geef ick jou lijf weder/ ende en wil niet
 met jou twisten/ want dat ick daer vorder op sou willen inbinden/ dat d'out-
 ste byleben souden moeten boozgaen/ ende de jongen haer ouders niet en souden
 moeten verbeteren / indien men na 't doo beelt der af-gekozene ende niet na
 reden leven moet/ soo doende segh ick/ sou ick jouwen pber te beel vergen/ ende
 jou conscientie noch teerder maken als sy is / de werelt en is maer een deur-
 gaende kinder-spel/ wy keten doen wy jongh waren / als menz ons onse speel-
 tuygh wilde benemen / dat wy anders licht verwtwerpen / ends om niet of om
 pets wegh gaben : een **D**ou die anders haer eer verquist / sal op een betich-
 tingh al veel heftigher strijen voor 't gene dat sy niet en heeft / als een vrome
 doen sou voor 't gene dat sy heeft / ja verheft ende verhoobaerdicht sich so in
 haer puerige antwoordingh/ dat sy selve niet beter en weet/ of ten is waer dat
 sy tot hare onschult booztzengh. **D**en **A**ep spiegelz sijn schoonheyt int glas
 en wilmen het hem ontnemen/ so laet hy het aen strucken vallen/ laet men hem
 begaen/ soo siet hy ten lesten dat hy maer een **A**ep en is/ en leght het stillekens
 wpt sijn handen/ die sich hier aen ergert/ dat is selve een kind / een Hoer ende
 een **A**ep/ ende geen mensch. **S**ich selven te kennen is een groote trap op-ghe-
 klommen tot de kennisse **G**odes/ wetende wat wy sijn/ soo weten wy eensdeels
 wat dat hy niet en is. **D**e kracht sijnes dienst bestaet alderminst in **C**eremo-
 nien/ die de **K**oningen courtiseren/ die vlyen haer selven meest/ wy willen on-
 sen **K**oningh op een krijgelighe wijze dienen / ja maer wy dienen hem na sijn
 eygen insettinghe ; **I**ck sta het jou toe / maer lustert desen regel soo naeu dat
 diese niet eben grondelijck verstaen/ in het **D**of niet ontfanckelijck en sijn / of
 sijn alle de **H**oofftsche schijn-deughden inde **K**erck verhuyst/ ende de nydigheyt
 der **T**heologanten een spreekwoort geworden ? hebt soo goeden gevoelen van
 jou selven niet/ als of by jou geen superstitie plaets en had/ by 't geloof speelt
 gemeenlyck een by-geloof/ die inde leere wel meynen gebozvert te hebben/ sijn
 dickwils inde liefde al veel meer verachttert / de **P**apisten stecken vol super-
 stitien in haren **G**ods-dienst / ghy en sijtter oock niet by van/ als ghy jou in
 jou kennisse verhoobaerdicht / ende de nootwendigheyt van d'uyterlijcke
 wetenschap / met de instellingh van de verwozpen **C**eremonien soecht te ver-
 wisselen.

E P D E